

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Дипломна робота з перекладознавства

на тему:

**“ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ, СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ З
ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ”**

Студентки групи МзМлі 01-20

факультету романської філології та перекладу

заочна форма навчання

спеціальність **035 Філологія**

спеціалізація **035.051 Романські мови та**

літератури (переклад включно), перша -

іспанська

Задорожної Євгенії Євгеніївни

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук,

доцент Флойд Л.А.

Допущено до захисту

« ___ » _____ 20__ року

Завідувач кафедри

_____ *Філоненко Н. Г.*

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2021

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA DE UCRANIA
UNIVERSIDAD NACIONAL LINGÜÍSTICA DE KYIV

Departamento de Filología Románica, Neogriega y Traducción

TRABAJO FINAL DE MÁSTER

Sobre el tema:

**«TÉRMINOS JURÍDICOS, MÉTODOS DE SU TRADUCCIÓN DEL
ESPAÑOL AL UCRANIANO»**

Yevheniia Zadorozhna

Estudiante del grupo **MzMli 01-20**

Facultad de Filología Románica y Traducción

Educación externa

Especialidad **035 Filología**

Especialización 035.051 **Lenguas y literaturas**

románica (traducción incluida), primera lengua

– español

Tutora académica:

Profesora Titular **Laura Floyd**

Kyiv - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	7
1.1. Термін як об'єкт вивчення мовознавства та перекладознавства	7
1.2. Юридичні терміни в іспанській мові: характерні ознаки та функції у тексті	14
1.3. Прийоми та труднощі перекладу юридичної термінології	21
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ	29
2.1. Класифікація юридичних термінів іспанської мови	29
2.2. Структурні та семантичні особливості юридичної термінології іспанської мови	34
2.3. Функціональні характеристики іспаномовних юридичних термінів	38
Висновки до другого розділу	46
РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	48
3.1. Основні прийоми перекладу юридичної термінології іспанської мови на українську	48
3.2. Лексичні та лексико-семантичні трансформації при перекладі юридичних термінів іспанської мови	53
3.3. Питання еквівалентності при перекладі юридичної термінології та шляхи її досягнення	58
Висновки до третього розділу	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	71

ВСТУП

Актуальність дослідження. Одним із актуальних напрямків перекладацьких досліджень на сьогодні є вивчення особливостей перекладу різних функціональних стилів іноземної мови, адже функціональні стилі мають свої специфічні характеристики та мовні явища, які можуть становити перекладацькі труднощі. Для області офіційного стилю іноземної мови таку трудність може становити переклад термінів, які є основним лексичним матеріалом цього функціонального стилю.

Переклад у сфері юриспруденції, яка є однією із галузей, що обслуговується офіційно-діловим стилем мови, становить особливий інтерес як для теорії, так і для практики перекладу. Пов'язано це, у першу чергу, з тим, що мова права як мова професійного спілкування має яскраву національну специфіку, обумовлену правовими реаліями національних правових систем. Так, у разі перекладу юридичних текстів з іспанської мови на українську слід враховувати різницю між правовими системами в Іспанії та Україні.

Невідповідності в національних правових системах створюють труднощі при перекладі, у тому числі лексичного характеру, до яких відноситься переклад термінології, що позначає правові реалії іспаномовних держав, відмінні від реалій української правової системи.

Спеціальна термінологія вивчалася у працях таких лінгвістів, як К. Я. Авербух [1], С. А. Вискушенко [11], С. В. Гриньов [14], Т. Б. Земляная, О. Н. Павличева [19], Т. Л. Канделаки [23], В. І. Карабан [24], І. С. Квітко [25], Т. Р. Кияк [27; 28], О. І. Каменська [28], А. Я. Коваленко [29], З. І. Комарова [30], Г. П. Кузнецова [35], В. М. Лейчик [38], Д. С. Лотте [42], О. Ф. Скороходько [48], А. В. Суперанська [50], В. Д. Шевченко [53], А. Д. Хаютін [56] та ін.

Особливості перекладу спеціальної термінології висвітлені у працях Л. П. Білозерської [6], В. С. Виноградова [9], В. Н. Комісарова [31; 32], І. В. Корунця [33], Л. К. Латишевої [36], Л. О. Ярової [58] та ін. Юридична

термінологія розглядається у науковому доробку таких вчених, як М. Б. Вербенец [8], М. С. Власенко [12], Е. Т. Дерді [16], О. М. Лотка [40], М. І. Любченко [43], Д. І. Милославська [44], В. А. Толстик [52], С. П. Хижняк [57] та ін. Спеціальна термінологія іспанської мови вивчалася Г. Я. Кецко [26], Г. С. Романовою [47], М. Т. Cabre [60; 61] та ін.

Попри розробленість питання перекладу спеціальної термінології у сучасній лінгвістиці, залишається недостатньо вивченим питання юридичної термінології сучасної іспанської мови та її перекладу українською, що й обумовлює актуальність тематики цієї роботи.

Мета дослідження полягає у вивченні способів перекладу іспанських юридичних термінів українською мовою.

Для досягнення мети дослідження необхідно виконати низку **завдань**, а саме:

- 1) розглянути термін як об'єкт вивчення мовознавства та перекладознавства;
- 2) дослідити характерні ознаки юридичних термінів іспанської мови та їх функції у тексті;
- 3) визначити основні прийоми та труднощі перекладу юридичної термінології;
- 4) класифікувати юридичні терміни іспанської мови;
- 5) дослідити структурні та семантичні особливості юридичної термінології іспанської мови;
- 6) охарактеризувати функціональні властивості іспаномовних юридичних термінів;
- 7) проаналізувати лексичні та лексико-семантичні трансформації при перекладі юридичних термінів іспанської мови;
- 8) дослідити питання адекватності та еквівалентності при перекладі юридичної термінології та шляхи її досягнення.

Об'єктом дослідження виступає юридична термінологія сучасної іспанської мови.

Предмет дослідження – особливості перекладу юридичних термінів іспанської мови на українську.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження**:

- метод суцільної вибірки іспаномовних юридичних термінологічних одиниць у ході збору ілюстративного матеріалу дослідження;
- аналіз словникових дефініцій термінів та їх перекладних еквівалентів у ході вивчення семантичних аспектів юридичних термінів іспанської мови;
- описовий метод, а також методи порівняння, зіставлення, узагальнення, використані для аналізу структурних та семантичних аспектів іспанської юридичної термінології;
- прийоми систематизації та лінгвістичної інтерпретації досліджуваного матеріалу;
- перекладацький аналіз у ході вивчення особливостей перекладу іспанської юридичної термінології засобами української мови.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у тому, що вперше вивчено і систематизовано знання про особливості юридичної термінології сучасної іспанської мови та особливості і труднощі її перекладу українською мовою.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що вони можуть бути корисні у контексті досліджень спеціальної галузевої термінології сучасної іспанської мови, а також досліджень у галузі перекладу спеціальної лексики, зокрема – юридичної термінології.

Мовний матеріал, накопичений у даній роботі, також може бути корисний у якості лекційного та семінарського матеріалу у рамках курсів “Теорія та практика усного та письмового перекладів з іспанської мови”, “Стилістика”, “Лексикологія”, “Функціональні стилі іспанської мови” тощо.

Структура роботи: робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та резюме.

У вступі визначається актуальність, мета, завдання, об'єкт та предмет роботи, наводяться методи дослідження, його новизна, практична значущість та структура роботи.

У першому розділі розглядається термін як об'єкт вивчення мовознавства та перекладознавства, досліджуються характерні ознаки юридичних термінів іспанської мови та їх функції у тексті, а також визначаються основні прийоми та труднощі перекладу юридичної термінології.

У другому розділі дослідження здійснено класифікацію юридичних термінів іспанської мови, досліджено структурні та семантичні особливості юридичної термінології іспанської мови, охарактеризовані функціональні властивості іспаномовних юридичних термінів.

У третьому розділі роботи здійснено аналіз лексичних та лексико-семантичних трансформацій при перекладі юридичних термінів іспанської мови, а також вивчене питання адекватності та еквівалентності при перекладі юридичної термінології та шляхи її досягнення.

У висновках узагальнені основні результати дослідження та намічені перспективи подальших досліджень у рамках цієї тематики.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Термін як об'єкт вивчення мовознавства та перекладознавства

Досліджуючи юридичну термінологію іспанської мови, слід передусім надати визначення поняттям «термін» та «терміносистема». М. П. Кочерган вказує, що терміносистема – це сукупність, система термінів у певній галузі наукового або технічного знання, яка обслуговує наукову теорію чи певну наукову концепцію [34, с. 136].

Терміносистеми мов вивчає такий напрямок лінгвістичного дослідження, як термінознавство. Термінознавство – наука, яка вивчає і дозволяє збирати, описувати і представляти терміни, лексичні одиниці, що використовуються у спеціалізованій сфері знань [59, с. 510]. Головним предметом вивчення термінознавства є термін.

Терміни визначаються більшістю вчених як складні слова та словосполучення, які є означальними за характером та виражають цілісні поняття, мають різний ступінь смислової розкладності, хоча у будь-якому випадку вони більш стійкі, ніж вільні словосполучення загальноживаної сучасної мови. Термін – це слово або словосполучення, яке позначає поняття спеціальної галузі знання або діяльності [59, с. 508].

Саме слово «термін» походить від латинського «terminus», яке має значення «кінець, межа, закінчення». Значення «визначення» ця лексема набуває у добу Середньовіччя. Окрім того, у давньофранцузькій мові існувала лексема «terme», яке мало значення «слово». На думку вчених Е. Літтре, О. Блоха, В. фон Вартбурга, П. Робера, саме від цього французького слова і походить поняття «термін» у сучасному розумінні [56, с. 3].

Д. Р. Хайрутдінов вказує, що термін – це лексична одиниця, яка функціонує у науковому тексті як мінімальний носій наукового знання, а також як елементарна номінативна одиниця-знак, за якою на основі

домовленості закріплено наукове поняття, обмежене визначенням [55, с. 24]. Термінологія як сукупність термінів становить частину спеціальної лексики [6, с. 18]. Термінологія має тривалий шлях свого формування. Цей шлях починається разом з формуванням конкретної галузі знання або діяльності [34, с. 136].

Т. Р. Кияк називає терміни найбільш часто вживаними мовними одиницями професійного тексту і підкреслює, що функціонування професійної мови обумовлюється чітко окресленою термінологією [27, с. 78]. На думку І. В. Арнольда, терміни відрізняються від загальноживаних слів тим, що мають дефініцію, яка розкриває найбільш суттєві ознаки спеціальних понять [2, с. 56].

Дослідники С. Влахов та С. Флорін вказують, що терміни позначають чітко визначені поняття, предмети та явища, зазвичай являють собою однозначні слова без синонімів, які, при цьому, входять до складу міжнародної або інтернаціональної лексики [13, с. 34]. На думку дослідниці О. К. Павлової, терміни є основою наукової лексики, а сфера їх вживання обмежується спеціальною та науковою літературою. Терміни поширюються у мові паралельно з поширенням предмета, який вони позначають. Саме тому термін не має «національної приналежності», адже незалежно від свого походження, термін завжди є здобутком всього людства, яке користується ним, так само як і предметом, який цей термін позначає, як своєю «законною» власністю [45, с. 19].

Утворення понять, закріплених у термінології, відбувається у процесі становлення і розвитку спеціальних знань в конкретних науково-технічних і виробничих областях людської діяльності. Термін є мовним вираженням поняття. Закріплена у термінах інформація про накопичений колективний досвід є тією базовою основою, на якій будується сучасне професійно-наукове знання. Отже, терміни – це необхідна умова розвитку науково-технічного знання [64, с. 77].

У цілому більшість визначень цього поняття сходяться на думці, що термін – це слово (або словосполучення), характерне для певної сфери (наукової, технічної або професійної) діяльності, яке слугує для позначення спеціального поняття.

Л. С. Бархударов визначає такі вимоги до лексики та словосполучень, які дозволяють відносити їх до категорії термінів: незалежність від контексту, однозначність і точність, здебільшого – лаконічність, вмотивованість, простота, а також системність. Сукупність термінів однієї наукової галузі позначається словом «термінологія». Питання системності термінології досить широко обговорюються лінгвістами, адже системність є однією з найважливіших умов існування терміну. Вважається, що термін може існувати лише як елемент термінології, а також більш широкого явища терміносистеми.

В основі ідеї системності термінів та виділення їх в окремі терміносистеми лежить принцип класифікації. Класифікація термінів дозволяє визначити їх ознаки, за якими терміни відокремлюються від інших лексичних одиниць мовної системи. На сьогодні у лінгвістиці виокремлюють декілька напрямків поділу термінів на групи, ці підходи ґрунтуються на різних принципах класифікації.

За рівнем охоплення наукових галузей терміни поділяють на загальнонаукові та вузько-спеціалізовані, які, у свою чергу, класифікують відповідно до галузей знань і типів діяльності. Окрім того, терміни групують за змістом, мовною формою (структурними особливостями), функціями та за деякими іншими принципами.

Д. С. Лотте виділяє також такі категорії термінів, як предмети, процеси (явища), властивості та величини. За класифікацією Т. Л. Канделакі, терміни поділяються на: предмет, процес, стан, режим, властивості, величини, одиниці вимірів, науки й галузі, професії та заняття [23, с. 38-39]. За походженням терміни поділяють на такі, що виникли на базі рідної мови, та запозичення. Більшість термінів є запозиченнями. Оскільки наука, техніка, професійна діяльність людини є досить стандартизованими, вони мало чим різняться у

різних куточках планети, то термінам часто притаманна інтернаціональність [27, с. 6].

За морфологічною структурою В. І. Карабан виокремлює прості кореневі слова, а також похідні терміни, які можуть утворюватися шляхом суфіксації, префіксації, або ж належать до суфіксально-префіксального типу. Окрім того, за структурою виділяють складні терміни й терміні-словосполучення. Просте слово-термін є непохідним, основа якого залишається незмінною та включає в себе головне значення слова. Складається лише з однієї кореневої морфеми, до якої можуть приєднуватися морфологічні флексії. Похідне слово-термін містить у своєму складі одну кореневу та одну (чи більше) афіксальну морфему.

Серед афіксів можна виділити два типи: власні (внутрішні засоби мови) та запозичені. Переважна більшість всіх продуктивних в термінологічній лексиці суфіксів є запозиченими з латинської, грецької, французької, англійської чи інших мов, часто ще в ранній період розвитку мови [40, с. 10]. Це стосується, у тому числі, й термінів іспанської мови.

На сьогодні популярним у лінгвістиці є функціональний підхід до вивчення термінів. Одним із його засновників вважається вчений Г. О. Вінокур, який вказував, що терміни – це слова в особливій функції. Цю ідею розвивав В. М. Лейчик, який, у свою чергу, запропонував розглядати термін як тришарову лексичну одиницю певної терміносистеми. Співвіднесеність терміна з професійним (спеціальним) поняттям утворює логічний суперстрат терміна. Між ними розташовуються змістовні та формальні ознаки, що й утворюють термінологічну сутність терміна [38, с. 30-31].

Г. Я. Кецко, розглядаючи функціональні особливості термінів та природу терміну як лінгвістичного явища, відносить терміни до мовних особливостей фахової мови [26, с. 204]. Поняття «фахова мова» визначається в Україні навіть на законодавчому рівні. Зокрема, відповідно до Державного стандарту України, який відповідає міжнародному стандарту IS 1087-90,

«фахова мова – це підсистема мови, у якій використовують терміни та інші лінгвістичні засоби, призначені для запобігання неоднозначності спілкування у конкретній предметній галузі».

Фахові мови розділяють за позамовними і мовними ознаками. Розрізняють фахові мови за предметним змістом та за характеристикою їх носіїв. Відповідно до мовних ознак, фахові мови часто мають особливу систему в граматиці та в лексиці, або ж тільки в лексиці чи тільки у синтаксисі (більшість фахових мов належать саме до цієї другої групи) [11, с. 186].

Відтак, фахова мова – це мова, яка має специфічний словниковий склад, а також свої власні норми для вибору та використанню загальноживаних лексичних і граматичних засобів. Фахова мова може обслуговувати різні галузі науки, техніки, а також різні професійні галузі. У цьому дослідженні ми звертаємося до вивчення лексики (а саме термінології) фахової мови юриспруденції, як окремої мовної підсистеми у рамках загальнонаціональної іспанської мови.

Переважно терміни використовуються у офіційно-діловому та науковому стилях мовлення, однак можуть також фігурувати й в усіх інших стилях іспанської мови. Багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації. Оскільки терміни можна віднести до однієї з лексичних перекладацьких труднощів, то вони привертають до себе увагу не тільки лінгвістів, але й перекладознавців.

Переклад – це складне багатостороннє явище, яке в різних своїх аспектах вивчається різними науками. Перекладознавство вивчає психологічні, літературознавчі, етнографічні та інші сторони перекладацької діяльності, а також історію і структуру розвитку перекладу в різних країнах. Саме спираючись на його основи, окреслимо основні теоретичні передумови перекладу юридичних термінів на українську мову як зразків іспаномовного офіційно-ділового стилю.

Зокрема, у перекладознавчій літературі існують різні способи аналізу функціонального стилю тексту. Пропонуємо визначати функціональні стилі тексту, спираючись на його смислову сторону, аналізувати його не за зовнішніми ознаками наявності або відсутності певних мовних конструкцій, слів, частин мови, а за семантичними одиницями тексту: так у науковому стилі переважають слова-поняття; у художньому (та поетичному) – слова-символи; у розмовному – слова-назви предметів, явищ, дій; у діловому – слова-поняття і слова-назви, з переважанням перших [14, с. 59]. При перекладі семантичних одиниць необхідно брати до уваги:

1) літературно-лінгвістичну складову перекладу, психологічні особливості мислення рідною та іноземною мовами, особливості перекладу з точки зору мовної норми, ідіоматичних рис і культурних традицій, співвідношення мови і мислення;

2) психолінгвістичні особливості передачі (декодування) інформації з однієї мови на іншу;

3) соціальну функцію мови, яка забезпечує комунікацію;

4) характеристики мови як динамічної системи, що знаходиться в постійному розвитку, де процес формування думки – результат мовленнєво-мисленнєвої діяльності суб'єкта;

5) зв'язок між фонетичним звучанням і змістом слова;

6) концепцію внутрішньої форми слова, особливості мови як знакової системи (з урахуванням позицій структуралізму) і як абстрактну здатність і функцію суб'єкта;

7) глибинну структуру тексту, яка безпосередньо не виражається у зовнішній промові [20, с. 69].

Аналізуючи погляди Л. С. Виготського, А. А. Потебні, Н. І. Жинкіна, А. Р. Лурії та інших дослідників, вважаємо за доцільне розглядати слова-імена, слова-поняття і слова-символи у якості основних семантичних одиниць, оскільки вони є основними складовими думки, та саме їм, з точки зору психолінгвістики, притаманні властивості цілого. Головні аргументи для

такого висновку знаходимо у працях вищезгаданих вчених, їх можна стисло викласти у вигляді наступних тез:

- слова-імена, слова-поняття і слова-символи є одиницями розгляду як мови, так і мислення. Вони концентрують широкий спектр властивостей предмета, явища і т.п., які виражаються у письмовій або в усній мові;

- функціональна роль семантичних одиниць залежить від контексту. Таким чином, зазначеним семантичним одиницям притаманні властивості як психологічні, так і лінгвістичні;

- з психологічної точки зору слово є основною одиницею мови і мислення, основним елементом комунікації, і тому є найменшою неподільною одиницею цілого;

- семантичні одиниці складають основні смислові, неподільні елементи думки, основу, яка утворює сенс письмового висловлювання;

- слова-імена, слова-поняття і слова-символи є мінімальними і неподільними універсальними складовими, які беруть участь в процесах мови і мовлення;

- семантичні одиниці відображають властивості предмета, служать основними одиницями для орієнтування в тексті, забезпечують логічність думки в межах певного контексту, описують, зображують предмет, явище, відображають почуття, образ, містять інформацію, яка є ланкою переходу від відчуття до думки [17, с.112]

Зокрема, такі концепції можуть бути застосовані для вирішення проблем перекладу термінологічного складу іспаномовних юридичних текстів. Професійна підмова, зокрема, юридична підмова, є особливою формою існування мови та має професійну спрямованість. Її найбільш рухомим компонентом є саме лексична підсистема, вона має польовий характер, тобто її структура організована за принципом поля, у якому є центр з його ядром (термінологія) і периферія (субстандартна лексика). Багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації.

1.2. Юридичні терміни в іспанській мові: характерні ознаки та функції у тексті

Термінологія мови не є однорідною, а натомість поділяється на групи, у тому числі, відповідно до сфери її використання. У національній мові можна виділити різні сфери використання термінології – наприклад, термінологію медицини, науки, техніки, освітню термінологію, дипломатичну чи політичну термінологію, будівельну, комп'ютерну та інші групи термінів. Кожна професійна галузь діяльності людини має свою термінологічну систему. У цьому дослідженні ми звертаємося до явища юридичної термінології в іспанській мові.

Передусім, слід зауважити, що різні напрямки термінологічних досліджень у сучасній лінгвістиці проводяться у рамках порівняно нової прикладної дисципліни – термінознавства. Цей напрямок лінгвістики виник на перетині кількох наук – лінгвістики, логіки та відповідних галузевих спеціальностей, у нашому випадку – юридичної галузі наук. Відповідно, у цьому дослідженні звертаємося до аналізу юридичної термінології як підсистеми в межах загальної лексичної системи.

Юридична термінологія входить до поля суспільно-політичної термінології. Її структура відрізняється неоднорідністю, і в ній можна виділити термінологію права (закону) і термінологію правознавства (юриспруденції). Такий розподіл, у свою чергу, пов'язаний з різними сферами функціонування юридичної термінології: офіційно-ділової та наукової [57, с. 6].

Юридична термінологія у контексті юридичної лінгвістики визначає основні напрями досліджень у цій галузі, а саме: історію юридичної мови; юридичне термінознавство; юридичну лексикографію; юридичну текстологію; юридичну стилістику; порівняльне юридичне мовознавство; судову лінгвістику тощо. Всі ці напрямки досліджень можна об'єднати єдиним

поняттям – «юридична лінгвістика» (від франц. *linguistique* – мовознавство, від лат. *lingua* – мова) – міждисциплінарна галузь знань про взаємозв'язок мови і права, мовні засоби вираження правових понять і категорій, мовностилістичні ресурси у сфері правової комунікації. Термін «юридична лінгвістика» вперше ввів у науковий обіг німецький учений А. Подлех у своїй праці «Юридична лінгвістика».

Предметом юридичної лінгвістики вважається мова, яка функціонує у сферах правотворення і судочинства, юридичної науки та освіти. Юридична мова визначається як функціональний різновид літературної мови з характерними лінгвістичними і структурно-жанровими ознаками, зумовленими специфікою правової сфери та комунікативними професійними потребами в ній [8, с. 472].

Основними характеристиками юридичної мови є точність, офіційність, логічна послідовність, високий рівень стандартизації тощо. Залежно від конкретних сфер юридичної діяльності (законодавство, судочинство, нотаріат, адвокатура, юридична наука, юридична освіта тощо) юридична мова має функціонально-стильові та жанрово-стильові особливості. Вони є предметом вивчення і юридичної науки, і мовознавства, зокрема юридичної лінгвістики.

Доцільним буде зауваження, що юридичний текст відносять до офіційно-ділових текстів, він зберігає основні риси даного типу текстів (точність викладу інформації, стислий виклад матеріалу, нейтральність та ін.). Тим не менш, він має й набір специфічних характерних особливостей. Зокрема, юридичні тексти містять різноманіття юридичної лексики, в основному – юридичних термінів.

За визначенням П. М. Рабіновича, юридичний термін – це слово або словосполучення, яке виражає поняття з правової сфери суспільного життя і має визначення в юридичній літературі (нормативно-правових актах, юридичних словниках, довідниках, енциклопедіях, наукових працях тощо) [7, с. 482]. Юридичний термін співвідноситься з правовим поняттям як першоелементом правового знання і слугує його знаковою (мовною) моделлю,

репрезентативною у звуковій і літерній формах, а правове поняття, його внутрішній зміст, обсяг і структура є логіко-смісловою основою для окреслення термінологічного значення у формі дефініції, яка узагальнює найістотніші ознаки і взаємозв'язки правового явища.

Д. І. Милославська стверджує, що багато правових понять швидко застарівають, тоді як багато інших – набувають нового додаткового відтінку. З'являються й нові поняття, багато з яких запозичуються з інших мов [44, с. 25].

Внаслідок того, що кожна країна має свою юридичну систему, її мова відрізняється власними юридичними термінами. Наприклад, в англійській мові присутнє слово *county*, яке використовується на позначення міської одиниці. Його значення варіюється у залежності від країни, у якій воно вживається. Так, у Великобританії цей термін позначатиме «графство», а у США – «округ».

Варто також відзначити закріплення мови за юридичною системою. Так, англійська мова використовується в юридичних системах США, Великобританії, а німецька мова – у ФРН, Швейцарії, Австрії. Тому можна говорити, що юридична мова є своєрідною «державною мовою».

З огляду на це, звернемося до більш детального аналізу особливостей юридичної мови та юридичних термінів у іспанській мові, адже це дозволить краще розуміти іспаномовний юридичний дискурс.

За твердженням ряду лінгвістів, у світі існує більше 2000 мов, однак лише близько 60 з них мають розвинену наукову термінологію. Звідси випливає, що рівні розвитку терміносистем різних мов значно відрізняються одна від одної. Кожна мова прагне вдосконалювати термінологію, й іспанська мова також не є винятком. Іспанська термінолога М. Т. Кабрі зазначає, що іспанська мова належить до мов, які термінологічно розвиваються, адже її термінологія все ще недостатньо впорядкована і систематизована [60, с. 725]. Проблеми уніфікації та стандартизації термінології стали особливо актуальними у зв'язку з науково-технічною революцією минулого століття.

У 1930 р. Королівська академія точних, фізичних і природних наук Іспанії зробила перші спроби систематизувати терміни, використовувані у різних галузях науки, і створила «Diccionario tecnológico-hispano-americano». Однак з економічних причин тоді був опублікований лише один том цієї праці. Робота з упорядкування національної термінології тривала, і в 1983 р. вийшло перше видання словника «Vocabulario científico y técnico». У 1988 р. з'явився центр «Red iberoamericana de terminología», основними завданнями якого є збір і обмін термінологічною інформацією між фахівцями іспаномовних країн, створення термінологічних баз даних і розробка проектів в області термінології.

Крім того, слід відзначити появу центру «Red panlatina de terminología», робота якого спрямована на гармонійний розвиток термінології романських мов з урахуванням їх загального походження [61, с. 55]. У 1997 р. в Мадриді була створена організація «Asociación española de terminología» з метою вивчення термінології іспанської мови і розвитку термінознавства як науки. Два роки по тому був випущений словник «Diccionario esencial de las ciencias» під редакцією А. М. Мунісіо, який містить основні науково-технічні терміни іспанської мови [47, с. 240]. Вищевикладене дозволяє зробити висновок про те, що лінгвісти іспаномовних країн прагнуть розвивати і систематизувати термінологію рідної мови.

В Іспанії питанню вивчення юридичної підмови та її особливостей присвячено чимало досліджень. Як іспанські юристи, так і лінгвісти вказують, що для юридичної мови Іспанії та іспаномовних країн характерна велика кількість латинізмів, зловживання афіксами, перевантаженість понятійним термінами, невиправдано велика кількість віддієслівних іменників і занадто часте використання метафоричних зворотів.

Про необхідність прагнення до того, щоб юридична мова була більш зрозумілою пересічному громадянину йдеться навіть у самих законах. Так, у вступній частині «Закону про цивільне судочинство» 2000 р. зазначається, що його автори прагнули зробити текст більш зрозумілим всім громадянам,

намагалися уникати застарілих, перевантажених і складних для розуміння виразів і зворотів.

У 2010 р. в Іспанії була створена «Комісія з модернізації юридичної мови», головою якої був Державний секретар з юстиції, а заступником голови – директор Королівської Академії іспанської мови. У доповіді комісії, опублікованій у 2011 р., вказувалося, що у правових питаннях немає нічого настільки складного, щоб звичайний громадянин не міг в них розібратися, якщо досить чітко та зрозуміло йому їх пояснити.

У той же час багато юристів небезпідставно вважають, що спеціально спрощувати юридичну мову не слід, адже це призвело б до «вульгаризації права» і що юридичні терміни і звороти мають таке ж право на повноцінне використання, як і будь-які інші терміни, наприклад фізичні або медичні.

Вивчаючи явище юридичного терміна, вчені-лінгвісти звертаються також до питання функцій термінів у мові. Здебільшого, дослідники сходяться на низці основних функцій термінів, до яких включають інформативну, репрезентативну, сигніфікативну, комунікативну та прагматичну функції [59, с. 109]. Такими функціями може володіти і юридичний термін, тому доцільно звернутися до більш детального їх вивчення з теоретичної точки зору.

Так, репрезентативна або номінативна функція лексичних одиниць полягає у тому, що вони номінують(називають) певні поняття, предмети, явища тощо. Безумовно, що будь-яке слово володіє такою функцією, адже основне завдання мови полягає саме у описі явищ навколишнього середовища. Специфіка реалізації цієї функції юридичними термінами полягає у тому, що термін позначає спеціальне поняття юриспруденції як професійної сфери людської діяльності.

Друга функція термінів – сигніфікативна або семасіологічна. Вона полягає у здатності лексичної одиниці виражати відмінні риси, змістовне поняття про певний клас предметів [59, с. 116]. Часто дослідники визначають саме цю функцію як одну з найголовніших відмінних рис терміна, які відокремлюють його від звичайного слова.

Окрім того, виходячи з думки про те, що лише терміни мають можливість як називати так і виражати поняття, лінгвісти сформулювали також дефінітивну функцію термінів. Це означає, що лише термін як мовне явище може брати участь у формуванні дефініцій, а іноді й замінювати собою дефініцію та навпаки. На основі цієї ідеї вченими було зроблено висновок про те, що термін та дефініція не є взаємозамінними, адже сам термін (дефінієндум) містить лише головні ознаки поняття, тоді як дефініція (дефінієнс) включає у себе всі інші суттєві ознаки цього поняття.

Ще одна функція термінів – комунікативна, сутність якої полягає у передачі між суб'єктами певної змістовної інформації за допомогою слів із встановленням зворотного зв'язку. Комунікативна функція притаманна всім лексичним одиницям, однак у випадку з термінами знову набуває своїх особливостей. Її сутність проявляється у тому, що пересічні учасники комунікативного процесу у побутовому спілкуванні цілком розуміють один одного, тоді як представники певного фаху (у нашому випадку – юридичного) нерідко змушені уточнювати певний термін чи навіть сперечатися з приводу його точного визначення.

Реалізація термінами їхніх сигніфікативної, репрезентативної та комунікативної функцій ускладнюється також тим, що у рамках однієї професійної галузі можуть функціонувати терміни-синоніми або ж терміни, які мають не визначену дефініцію. У цьому аспекті слід звернути особливу увагу на явище полісемії (багатозначності) деяких юридичних термінів.

Е. Т. Дерді вказує, що саме полісемія правничого терміна надає термінології права необхідну для її функціонування можливість економії мовних засобів та створює основу для здійснення процесів поступового переосмислення елементів термінології [16, с.19]. Головна функція терміна полягає у вираженні специфічного поняття конкретної галузі професійного спілкування. Відповідно, для точності термінології є цілком достатнім, щоб термін володів властивістю так званої «відносної однозначності», тобто, щоб він був однозначним у межах даної та спорідненої дисципліни [41, с. 75].

Як наслідок, у термінологічних системах під полісемією розуміють співвіднесеність одного терміна більше ніж з одним поняттям галузі знання, яка обслуговується даною термінологією [25, с. 75], що виявляється в одночасній наявності в одній тій самій мовній одиниці двох або більше термінологічних значень у синхронному плані.

Зокрема, М. С. Власенко вказує, що в області іспанської юриспруденції вживаються терміни, значення яких повністю визначається приналежністю до різних юридичних систем. Прикладом такого терміну є слово *acuerdo*, яке може мати декілька значень залежно від того, у якій саме області права воно використовується: 1) декрет, указ, постанова (цивільне право); 2) змова (кримінальне право); 3) угода (міжнародне право). Аналогічним чином, термін *alianza* має значення «альянс, союз, пакт, договір» в області міжнародного права, або ж значення «спорідненість за шлюбом» у сімейному праві [12, с. 57].

Окрім основних функцій терміни можуть також виконувати деякі вторинні функції (підфункції) [35, с. 253], а саме:

- 1) інформативна підфункція, яка полягає у використанні мови для об'єктивного повідомлення про подію, факт тощо;
- 2) емотивна (емоційно-експресивна) підфункція – використання мови для вираження суб'єктивного ставлення мовця до змісту повідомлення чи до співрозмовника;
- 3) прагматична підфункція (або функція впливу) – використання мови для інтелектуального, емоційного чи вольового впливу на адресата мовлення;
- 4) фатична чи контактовстановлююча підфункція – використання мови задля встановлення психологічного контакту між співрозмовниками.

Крім наведених основних функцій в останній час дослідники почали виокремлювати ще й додаткову функцію термінів – когнітивну чи гносеологічну. Ця функція визначається як властивість лексичних одиниць «встановлювати зв'язок мисленнєвих процесів з процесами вивчення дійсності, передавання знань» [51, с. 337]. Тобто, когнітивна функція полягає

у використанні мови у процесах мислення та обміну думками, а також у процесі пізнання людиною оточуючої дійсності [28, с. 254].

Загалом, когнітивна функція термінологічних одиниць є достатньо складною та включає у себе деякі підфункції, подібно до комунікативної функції. Когнітивна функція термінів може бути розділена на наступні вторинні (факультативні) підфункції:

- 1) когнітивна підфункція відкриття нового знання (евристична);
- 2) підфункція формування нового знання (формуюча);
- 3) підфункція фіксування нового знання (фіксуюча);
- 4) підфункція накопичення та зберігання знання (акумуляційна);
- 5) підфункція концентрації знань (компресійна);
- 6) підфункція відтворення знань (репродуктивна);
- 7) підфункція передавання знань (комунікативно-орієнтовна).

Таким чином, терміни є багатofункціональними одиницями національної мови, вони виконують низку важливих завдань, передусім – в області професійного спілкування, офіційно-ділової комунікації. Юридичні терміни забезпечують функціонування сфери юриспруденції, виконуючи вказані функції саме у рамках юридичного дискурсу та його типів.

1.3. Прийоми та труднощі перекладу юридичної термінології

Звертаючись до питання перекладу іспанських юридичних термінів українською мовою, розглянемо також теоретичні засади перекладу термінології, визначимо основні прийоми та труднощі перекладу таких лексичних одиниць іспанської мови.

Передусім, слід зауважити, що багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації. З точки зору складності розуміння і перекладу

терміни, які вживаються у юридичних текстах іспанської мови, діляться на три групи:

1. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, ідентичні реаліям української дійсності. Розуміння і переклад термінів цієї групи не складає особливих труднощів. Можливі наступні варіанти перекладу:

1) як еквівалент використовується український термін, форма якого пов'язана з формою іспанського терміна (так звані інтернаціональні терміни), наприклад: *legal* – легальний, *jurisprudencia* – юриспруденція, *acreditación* – акредитація;

2) як еквівалент використовується український термін, форма якого не пов'язана з формою іспанського терміна, наприклад: *testigo* – свідок;

3) багатоконпонентний термін перекладається українським терміном, компоненти якого збігаються за формою і значенням з відповідними компонентами іспанського терміна, наприклад: *satisfacción de la reclamación* – задоволення позову;

4) загальне значення багатоконпонентного терміна повністю збігається зі значенням аналогічного українського терміна, але окремі його компоненти відрізняються від компонентів українського еквівалента, наприклад: *defensa necesaria* – необхідна оборона (тут спостерігається перестановка елементів вихідного терміну) [31, с. 58].

2. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, які відсутні в українській дійсності, однак мають загальноприйняті українські термінологічні еквіваленти. Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом підбору відповідних українських аналогів шляхом адекватної заміни. Велике значення при перекладі термінів цієї групи набуває контекст, який дозволяє вивести загальне значення терміна зі значень його компонентів.

3. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, що відсутні в українській дійсності і не мають загальноприйнятих українських термінологічних еквівалентів. Такі терміни складні для перекладу, оскільки їх правильне відтворення не може бути здійснене без ретельного, іноді навіть

етимологічного аналізу компонентів [37, с. 44]. Переклад цієї групи термінів досягається за рахунок:

- 1) опису значення іспанського терміну;
- 2) дослівного перекладу;
- 3) часткової або повної транслітерації;
- 4) транслітерації і дослівного перекладу;
- 5) транскрибування.

Основні помилки у відтворенні таких термінів пов'язані з прагненнями перекладача знайти буквальний відповідник іноземного терміна в українській мові з неправильним віднесенням терміна до однієї з вищевказаних груп і вибором неадекватного способу перекладу, а також з дослівним перекладом, коли іспанський термін або його компоненти за своєю формою аналогічні українському терміну, але мають інше значення [22, с.110].

У сучасному вітчизняному перекладознавстві виділяють такі способи відтворення термінів:

- відбір лексичного еквівалента, безперекладного запозичення (транскрипція / транслітерація);
- калькування;
- трансформаційний переклад;
- описовий переклад або інтерпретація [30, с. 99].

Втім, характерними рисами офіційно-ділового стилю є не тільки вживання певного типу лексичних засобів, але також і специфічні особливості граматики, синтаксису, що зумовлює важливість правильного відбору перекладацьких прийомів, направлених на переклад таких мовних особливостей і труднощів. Так, до граматичних прийомів перекладу відносять:

1. Членування речення – спосіб перекладу, при якому структура речення в оригіналі перетворюється на дві та більше предикативні структури в мові перекладу.

2. Об'єднання речень – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура в оригіналі перетвориться шляхом з'єднання двох і більш простих речень в одне складне.

3. Граматичні заміни (члена речення, частини мови, форми слова: числа іменника, способу дієслова, типу речення і т.д.). Граматична заміна – це таке перетворення, при якому граматична одиниця в оригіналі замінюється на одиницю в мові перекладу з іншим граматичним значенням.

Також слід згадати і про такі лексичні прийоми перекладу, як розширення, переміщення чи навіть опущення того чи іншого слова або словосполучення, фрази. Додавання (розширення) полягає у використанні в перекладі додаткових лексичних одиниць для передачі імпліцитних (які маються на увазі, але лінгвістично не виражені) елементів змісту оригіналу.

Опущення (скорочення) – це відмова від передачі при перекладі семантично надлишкових слів, значення яких несуттєве або легко відновлюються в контексті. Також у ході перекладу може використовуватися прийом перестановки (переміщення) – використання найближчої відповідності перекладній одиниці мови в іншій частині висловлювання в тексті перекладу, зміна порядку слідування одиниць перекладу в порівнянні з порядком слідування одиниць оригіналу [33, с. 210-215].

Крім того, в своїй перекладацькій діяльності перекладач може використовувати лексико-семантичні заміни (генералізація, конкретизація, логічна синонімія, модуляція). Лексико-семантична заміна – це спосіб перекладу лексичних одиниць оригіналу шляхом використання в перекладі одиниць мови перекладу, значення яких не збігаються зі значеннями вихідних одиниць, але можуть бути виведені з них контекстуально за допомогою логічних перетворень певного типу. Розглянемо деякі з видів лексико-семантичної заміни:

– генералізація – заміна одиниці вихідної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням;

- конкретизація – лексико-семантична заміна одиниці вихідної мови, що має більш широке значення, одиницею мови перекладу з вузьким значенням;
- логічна синонімія – заміна одиниці вихідної мови одиницею мови перекладу, що є для даного контексту її синонімом;
- модуляція (смісловий розвиток) – заміна слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої є логічним наслідком значення вихідної одиниці [9, с. 66].

Окремо необхідно підкреслити відмінність прийому конкретизації від прийому логічної синонімії. Різниця полягає в тому, що при конкретизації значення, що використовується при перекладі можна розглядати як спеціальне поняття, яке логічно включається до складу загального значення слова в оригіналі. При логічній синонімії значення слова в перекладі не є частиною поняття, яке замінюється. Воно є рівним йому, але не завжди, а тільки у даному контексті.

Крім того, слід згадати і про лексико-граматичні прийоми в роботі перекладача. Так, антонімічний переклад – це заміна стверджувальної форми оригіналу на негативну форму в перекладі або навпаки (негативної на стверджувальну), причому це супроводжується заміною лексичної одиниці вихідної мови на одиницю мови перекладу з протилежним значенням. Експлікація – заміна лексичної одиниці вихідної мови словосполученням, експлікуючим її значення, тобто таким, яке дає більш-менш повне пояснення цього значення мовою перекладу. І, нарешті, компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, втрачені при перекладі одиниці вихідної мови в оригіналі, передаються у тексті перекладу будь-яким третім засобом, причому не обов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі [33, с. 210-215].

Оскільки основною рисою мови офіційно-ділових відносин є точність і чіткість викладу за майже повної відсутності емоційних елементів, у ній практично виключена можливість вільного тлумачення сутності питання.

Тому, до основних вимог, яким має відповідати компетентний переклад ділової документації, належать:

1) точність (усі положення оригіналу повинні бути викладені у перекладі);

2) стислість (усі положення оригіналу повинні бути викладені коротко і лаконічно);

3) ясність (стислість і лаконічність не повинні викривляти розуміння лексики);

4) літературність (текст перекладу повинен відповідати загальноприйнятим нормам літературної мови не застосовуючи при цьому синтаксичні конструкції мови оригіналу) [53, с. 15].

Важливим у процесі перекладу термінів іспанської мови у юридичних текстах є дотримання правил еквівалентності та адекватності перекладу. Мета перекладу полягає у тому, щоб якомога ближче познайомити читача(чи слухача), який не знає мови оригіналу, з текстом (чи змістом усного мовлення) [59, с. 15]. А тому перекласти – означає вірно висловити засобами однієї мови текст, виражений раніше засобами іншої мови. Відмінність перекладу від переказу чи скороченого викладу, або будь-якого іншого виду так званих адаптацій, полягає саме у правильності та повноті передачі матеріалу.

Висновки до першого розділу

У першому розділі дослідження з'ясовано, що термін є лексичною одиницею, яка функціонує у науковому тексті як мінімальний носій наукового знання, а також як елементарна номінативна одиниця-знак, за якою на основі домовленості закріплено наукове поняття, обмежене визначенням. Терміни позначають чітко визначені поняття, предмети та явища, зазвичай являють собою однозначні слова без синонімів, які, при цьому, входять до складу міжнародної або інтернаціональної лексики.

Переважаючі терміни використовуються у офіційно-діловому та науковому стилях мовлення, однак можуть також фігурувати й в усіх інших стилях іспанської мови. Терміни також є лексичною особливістю професійних підмов, зокрема, і юридичної підмови, яка є особливою формою існування мови та має професійну спрямованість.

У розділі розглянуті семантичні особливості юридичної термінології. З'ясовано, що юридична термінологія входить до поля суспільно-політичної термінології. Її структура відрізняється неоднорідністю, і в ній можна виділити термінологію права (закону) і термінологію правознавства (юриспруденції).

Визначено, що терміни є багатофункціональними одиницями національної мови, вони виконують низку важливих завдань, передусім – в області професійного спілкування, офіційно-ділової комунікації. Юридичні терміни забезпечують функціонування сфери юриспруденції, виконуючи вказані функції саме у рамках юридичного дискурсу та його типів.

У розділі розглядаються також проблеми перекладу юридичної термінології. Багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації. З'ясовано, що важливим у процесі перекладу термінів іспанської мови у юридичних текстах є дотримання правил еквівалентності та адекватності перекладу. Мета перекладу полягає у тому, щоб якомога ближче

познайомити читача (чи слухача), який не знає мови оригіналу, з текстом (чи змістом усного мовлення). Саме для досягнення цієї мети використовується низка лексичних, граматичних, семантичних перекладацьких трансформацій та прийомів перекладу, які дозволяють якомога більш точно перекласти термін українською мовою.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Класифікація юридичних термінів іспанської мови

Звернемося безпосередньо до вивчення особливостей юридичної термінології іспанської мови. Передусім, слід розглянути особливості класифікації юридичних термінів іспанської мови.

Відповідно до даних Енциклопедичного юридичного словника, юридична термінологія включає у себе три групи лексики відповідно до принципу «зрозумілості» термінів носіям мови, тобто – населенню Іспанії:

1. Загальнозначущі терміни, які часто вживаються у повсякденному житті та зрозумілі всім носіям мови, наприклад: *refugiado, testigo, trabajador*;

2. Спеціальні юридичні терміни, які мають особливий правовий зміст. Такі терміни зазвичай зрозумілі у повному сенсі лише фахівцям у галузі права, наприклад: *defensa necesaria, satisfacción de la reclamación* та ін.

3. Спеціально-технічні терміни, які стосуються області спеціальних знань – техніки, економіки, медицини і т.д. Такі терміни, як правило, розуміють не просто юристи, а юристи, що спеціалізуються в області професійно-технічного права, медичного права, економічного права тощо, наприклад: *productos de calidad inferior, normas de seguridad* та ін.

Спеціально-юридичні терміни створюються суб'єктом правотворчості у тому випадку, коли в літературній іспанській мові відсутнє відповідне слово для позначення використовуваного поняття. Натомість, спеціально-технічні терміни використовуються у тому вигляді й у тому значенні, які вироблені для них відповідною галуззю знання. При цьому слід утримуватися від дефініцій цих термінів у самому тексті закону чи іншого нормативно-правового акту. При тлумаченні таких термінів необхідно звертатися до спеціальних джерел: словників, довідників, національних стандартів і т. д.

Наприклад, у цьому прикладі використовуються як загальнозначущі юридичні терміни (*sanción, refugiado, extranjero*), так і спеціальні юридичні терміни, наприклад: *ingreso irregular al país, protección complementaria*:

No se impondrá sanción alguna por motivo de su ingreso irregular al país, al refugiado o al extranjero que se le otorgue protección complementaria (Ley sobre Refugiados, 2011).

Базова класифікація юридичних термінів на загальні, спеціальні та спеціально-технічні уточнюється та розширюється у працях деяких дослідників. Наприклад, В.А. Толстик [52, с. 180-181] пропонує виділяти не три, а лише дві групи термінів: загальноживані та спеціальні. До загальноживаних належать терміни, які в однаковій мірі використовуються у побутовому мовленні, у художній та науковій літературі, а також у ділових документах і, у тому числі, в юридичній науці та практиці. Такі терміни становлять основну частину (за підрахунками вчених до 80%) тексту наукових робіт і тексту юридичних документів.

Загальноживані терміни використовуються у повсякденному, загально відомому сенсі, тому вони прості та загальнозрозумілі. До них можна віднести такі терміни як *autor, orden, documento, ciudadano, testigo, empleado* і ряд інших.

При використанні загальноживаних термінів у нормативних актах та інших юридичних текстах необхідно також подавати його більш вузьке значення для того, щоб гранично ясно передати зміст терміну. Наприклад, загальноживаний термін *ciudadano*– «громадянин», який зустрічається у різних галузях права, у судових процесах може бути інтерпретований за допомогою термінів судового права як *demandante*– «позивач» або *acusado*– «відповідач», «обвинувачений».

Спеціальні терміни поділяються на спеціальні неюридичні (спеціально-технічні у класифікації Юридичного словника) і спеціальні юридичні. Спеціальні неюридичні терміни є термінами окремих областей спеціального знання (техніки, медицини, економіки, біології та інших) і використовуються

у юридичній практиці в тих значеннях, які закріплені за ними у відповідних галузях знань.

Як і будь-яка галузь знань, юриспруденція володіє особливою термінологією, яка точно позначає поняття, що вживаються виключно в юриспруденції, наприклад: *tesorería, fiscal, Comité Ejecutivo, cuerpo del delito, carta de crédito* – так звані спеціальні юридичні, або суто юридичні терміни.

Спеціальні юридичні терміни входять до складу юридичної лексики законодавцем і юридичною доктриною та використовуються для найменування того чи іншого юридичного поняття (наприклад, *demandante, demandado, sanción, emancipación, prenda, oferta, aceptación, reclamación, sospechoso, acusado* і т.д.).

Залежно від сфери розповсюдження термінів у юридичній науці та практиці їх можна розділити на загальні, міжгалузеві й галузеві терміни. Загальні правові терміни функціонують у всіх галузях права, тоді як міжгалузеві – у двох і більше галузях права, а галузеві – лише в одній галузі права.

Наступний критерій, який служить підставою для класифікації термінів, це їх галузева приналежність. Відтак, можна виділити терміни конституційного права (*soberanía, ciudadanía*), адміністративного права (*infracción administrativa, responsabilidad administrativa*), цивільного права (*acuerdo, afiliado*), сімейного права (*matrimonio, divorcio*), кримінального права (*crimen, corpus delicti, perpetrator, antecedentes penales*) та ін.

Відтак, юридичні тексти можуть належати до різних галузей права і різняться не тільки за спрямованістю, тематикою, призначенням, але й за термінологією, яка у них використовується. У тому числі, за спеціальною галузевою термінологією перекладач може визначити тип тексту, що дозволить сфокусувати увагу на відповідній терміносистемі цієї галузі. Це дуже важливо при роботі з термінами, оскільки дозволить уникнути перекладацьких помилок, які можуть спричинитися полісемантикою терміна у різних галузях права.

Наприклад, у наступному випадку термін *del Derecho Administrativo* слугує маркером галузі адміністративного права та дозволяє класифікувати текст як такий, що належить саме до цієї галузі:

Los principios del Derecho Administrativo sancionador señalan una serie de requisitos que debemos observar para determinar si estamos ante una infracción (Infracción administrativa, 2021).

Окрім спеціального галузевого термінологічного словосполучення, у цьому реченні також використовуються терміни *sancionador*, *requisitos*, *infracción*, які є загально значущими та можуть зустрічатися у рамках більшості текстів в області права.

У зв'язку з появою нових галузей права, відкриттям нових явищ виникають значні труднощі визначення загальнонаукової, загальнотехнічної галузевої і вузькоспеціальної термінології. В умовах, коли потрібно давати назви новим і новим явищам та поняттям, багато загальноповживаних слів набувають визначеної специфіки. Відбувається спеціалізація їх значення при передачі термінів іншою мовою і уніфікація перекладних еквівалентів. Інколи в текстах зустрічаються слова і словосполучення, які відносяться до різних функціональних систем, тобто різних галузей.

Залежно від приналежності до галузі громадського чи приватного права, терміни поділяються на терміни публічного права (*sistema estatal, derecho, subjetividad de las personas jurídicas derecho público, personalidad jurídica administra*) і терміни приватного права (*pena, deuda, compensación*) [39, с. 85].

Розглянемо це явище на прикладі. Так, у правовій сфері під терміном *sujeto de derecho* мається на увазі особа, держава, організація, орган і т. д. Терміном *persona* називається громадянин або суб'єкт господарювання (установи, організації), який володіє право- і дієдатністю.

Особи (*personas*) можуть виступати у двох формах: юридичній та фізичній. Юридичною особою (*persona jurídica*) є суб'єкт господарювання, а також установа або організація, яким надано статус юридичної особи. У свою чергу, фізична особа (*individual*) є суб'єктом права. Суб'єкт права застосовує,

використовує право. Суб'єкт права (*sujeto de derecho*), як термін, володіє галузевим, вузькоспеціалізованим значенням і застосовується тільки в юриспруденції.

Існує також інша класифікація юридичної термінології у залежності від сфери її застосування:

- 1) термінологія правової доктрини;
- 2) термінологія юридичної практики.

Абсолютна більшість термінів, які використовуються у різній юридичній документації, приходять із нормативних актів або доктринальних джерел. Специфіка мови інших правових актів в основному відображена у застосуванні мовних кліше, різних стійких словосполучень, які термінами не є, наприклад: *la corte dictaminó, celebró un acuerdo sobre lo siguiente* [39, с. 130].

Також юридичну термінологію можна розділити на кілька груп, відповідно до типу юридичних текстів та документів, у яких вони використовуються:

- а) термінологія правозастосовних актів;
- б) термінологія інтерпретаційних актів;
- в) нормативно-правова термінологія.

Ця класифікація була створена через необхідність враховувати терміни, які не отримали широкого використання у нормативно-правових актах, проте відносяться до юридичної термінології.

Залежно від кількості значень, які має термін, юридичні терміни можна також розділити на однозначні та багатозначні. До однозначних термінів можна віднести, наприклад, термін *crimen*, який використовується на позначення суспільно небезпечного діяння, забороненого законом під загрозою покарання. Багатозначним, натомість, є термін *fianza*, який у цивільному праві означає один зі способів забезпечення зобов'язань, а в кримінально-процесуальному праві розуміється як один із запобіжних заходів.

Так, багатозначний термін *árbitro* може мати наступні значення: 1) арбітр, третейський суддя, суддя (кримінальне право); 2) посередник

(цивільне право). Термін *bigamia* має значення: 1) незаконне укладання нового шлюбу без розірвання попереднього за життя одного з подружжя (кримінальне право); 2) повторний вступ до шлюбу вдови чи вдівця (цивільне право). Аналогічним чином два значення має й термін *causa*: 1) кримінальна справа, яка порушується через скоєння певного злочину чи проступку (кримінальне право); 2) причина укладання або розірвання контракту, в залежності від порозуміння сторін (цивільне право).

Таким чином, класифікація юридичних термінів іспанської мови дозволяє виділяти загальні та спеціальні юридичні терміни. У рамках спеціальної юридичної термінології також можна виокремити галузеві та міжгалузеві терміни, однозначні та багатозначні юридичні терміни.

2.2. Структурні та семантичні особливості юридичної термінології іспанської мови

Звернемося також до питання вивчення структурних та семантичних властивостей юридичної термінології сучасної іспанської мови. Юридична термінологія становить значну частину термінологічної лексики сучасної іспанської мови. На основі аналізу фактичного матеріалу встановлено, що одним із основних джерел формування і збагачення юридичної термінології іспанської мови є її внутрішні ресурси.

Лексичні особливості юридичної термінології іспанської мови можуть бути виражені одиницями різних мовних рівнів: переважно, словами і словосполученнями. Найбільш часто вживаним і численним типом складних юридичних термінів є субстантивні та дієслівні словосполучення, такі як: *derecho civil* – «цивільне право»; *derogar, privar derechos* – «позбавляти прав» тощо. Лексичним особливостям юридичної термінології властиві вільні (нестійкі) та не вільні (стійкі) поєднання слів.

Розглядаючи лексичні особливості юридичної термінології, слід зазначити, що дієслова особливо багаті своїми конструктивними

властивостями. Це пояснюється тією вагомою роллю, яка належить дієсловам у граматичному ладі мови. У якості залежних слів у дієслівних словосполученнях можуть виступати найрізноманітніші частини мови: *audiencia de derecho* – «судове засідання»; *delito grave, delito mayor* – «тяжкий злочин»; *atenuar la culpa* – «пом'якшувати вину»; *reoprófugo* – «втеча з-під варти».

З цього випливає, що дієслово семантично і функціонально відповідає вимогам, що пред'являються до терміна: висловлює правове поняття, однозначне у системі юридичної термінології. Будучи первинним матеріалом для написання норм права, юридичні терміни мають наскрізне значення. Використовуючи їх, держава в особі своїх органів влади оперує мовою права і виражає свою волю: скасовує і змінює норми; встановлює нові правила поведінки; закріплює сформовані суспільні відносини. За допомогою юридичних термінів будь-які волевиявлення приймають форму конституцій, поточних законів, постанов уряду, інструкцій міністерств і т. д.

Важливе місце у термінотворчості іспанської юридичної галузі займає словоскладання, яке у сфері периферійної лексики асоціюється не тільки з термінами-прикметниками (такими, як *médico-forense, químicolegal*), але і є продуктивним способом утворення субстантивної лексики: *antropometría, podografía, dactilografía, bio-mesología* і т. д.

Як ми можемо побачити з наведених прикладів, лексичні одиниці такого типу не володіють прозорістю внутрішньої форми, і як терміни вони сприймаються тільки повністю [29, с. 25]. Внаслідок цього побудова терміносполучень, що має в своєму складі слово, яке не представляє правового поняття, можливо лише при інтенсивності його внутрішніх зв'язків, що властиво стійким сполученням слів. Специфіка цих терміносполучень полягає не тільки у тому, що зменшується або зникає лексична самостійність елемента терміна, але і може мати вплив концептуальна сфера термінологічного компонента поєднання. Наприклад: *agente pasivo del delito* – «потерпілий від

злочину», «жертва злочину»; *figura legal del delito* – «склад злочину, зазначений у законі».

Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

1. Прості, які складаються із одного слова: *castigar* – «карати».
2. Складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс, наприклад: *el tribunal superior* – «високий суд».
3. Терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів: *desempeño específico* – «реальне виконання» [31, с. 32-34].

Оскільки серед юридичних термінів переважають в основному терміни-словосполучення, то вони і являють собою основну проблему при перекладі юридичного іспаномовного тексту.

Найважливішою ознакою терміна-словосполучення є його відтворюваність у професійній сфері вживання для вираження конкретного спеціального поняття. Складений термін буде стійким лише для певної системи розуміння. За межами конкретної термінологічної системи таке словосполучення не буде стійким і не сприйматиметься як зв'язна мовна одиниця.

Відповідно, за кожним складеним терміном стоїть стійка, стандартно відтворювана структура складного (розчленованого) професійного поняття. Термінологія для терміна є тим полем, яке дає йому точність і однозначність, і за межами якого слово втрачає ознаки терміна. Особливістю синтаксичної структури складеного терміна є те, що за зв'язаністю елементів їх можна вважати вільними (бо його компоненти зберігають своє пряме значення) і одночасно – закритими (бо при довільному включенні до їх складу інших слів, вони втрачають свою термінологічність) [48, с. 12], наприклад: *secreto de investigación* та *un importante secreto de investigación*, *examen forense* та *examen forense completo*.

У межах юридичної термінології виокремлюється також значний відсоток термінів, утворених синтаксичним способом. За кількістю компонентів серед таких термінів можна виділити:

- 1) двокомпонентні;
- 2) трикомпонентні;
- 3) полікомпонентні.

Найбільш поширеними у юридичній термінології є такі синтаксичні типи:

I. Двокомпонентні, наприклад, за формулою «іменник у Н. в. однини + прикметник»: *procedimientos criminales, asesinato premeditado, demandante civil, hecho legal, intención directa, libertad condicional* тощо, або за формулою «іменник у Н.в. + іменник у Р.в.»: *cuerpo de investigación, lugar de eventos* тощо.

II. Трикомпонентні синтаксичні типи: *asociación nacional de abogados, formación criminal organizada, procedimientos judiciales internacionales, duración total del servicio, lesiones corporales graves* тощо.

III. Полікомпонентні терміни можуть включати чотири, п'ять, шість і більше одиниць, наприклад: *negativa voluntaria a intentar un delito, intentar usar armas de fuego, investigador en casos particularmente importantes, asesinato premeditado en circunstancias agravantes* тощо.

Серед багатоконпонентних юридичних термінів особливе місце посідають синтаксичні моделі предикативного типу, такі як: *reglas de derecho que dan autoridad /normas jurídicas vinculantes, un crimen cometido por negligencia, asesinato premeditado cometido con extrema crueldad* тощо.

Звертаючись до семантичного аспекту юридичної термінології іспанської мови, слід розглянути також семантичні групи такої лексики. Виокремлюємо такі семантичні групи юридичної термінології за тематичним (галузевим) критерієм:

1. Судові документи і лексика, пов'язана з судами: *escrito de agravios* – «позовна заява»; *presentar un escrito de agravios* – «подати позовну заяву»; *presentar una apelación* – «подати апеляцію»; *tribunal ordinario* – «суд загальної юрисдикції»; *juzgado de primera instancia* – «суд другої інстанції»; *corte de apelación* – «апеляційний суд» тощо.

2. Лексика, пов'язана зі шлюбно-сімейними відносинами: *contrato matrimonial* – «шлюбний договір»; *convenio de separación de bienes (de exónyuges)* – «угода про поділ спільно нажитого майна подружжя (колишнього подружжя)»; *convenio de pensión alimenticia* – «аліментна угода»; *convenio de pago de pensión alimenticia* – «угода про сплату аліментів»; *convenio sobre el ejercicio de la patria potestad* – «угода про порядок здійснення батьківських прав» тощо.

3. Лексика, пов'язана з нотаріатом: *certificar notarialmente un contrato* – «засвідчити в нотаріальному порядку договір»; *acuerdo de salida de un menor* – «згода на виїзд дитини»; *escritura de poder para la representación de intereses en el juzgado* – «довіреність на представлення інтересів в суді».

4. Корпоративна лексика: *contrato de compraventa de participación (parte de la participación)* – «договір купівлі-продажу частки (частини частки)»; *protocolo de la junta general de constituyentes (participantes)* – «протокол загальних зборів засновників (учасників)»; *decisión del constituyente (participante)* – «рішення засновника (учасника)» тощо.

5. Лексика, пов'язана з нерухомістю: *contrato de trueque* – «договір міни»; *contrato de compraventa* – «договір купівлі-продажу»; *contrato de alquiler* – «договір ренти» тощо.

Термін може утворюватися на основі рідної мови або бути запозиченим як і з нейтрального термінологічного банку, який включає міжнародні греко-латинські терміноелементи. Окрім того, запозичення може відбутися і з іншої мови, наприклад – англійської або французької.

2.3. Функціональні характеристики іспаномовних юридичних термінів

Звернемося також до питання функцій юридичної термінології у іспаномовних юридичних текстах. Юридичний текст – одна з найважливіших життєвих форм вираження права. Юридичний документ, інший письмовий носій юридичної інформації, має свої текстові особливості, своєрідне мовне вираження. Незважаючи на наявні суперечності у поглядах вчених-лінгвістів та юристів, більшість схиляються до того, що будь-який текст має лексичну (мовну), логічну і граматичну основи, та специфічним чином організовані з метою передачі інформації.

Немає сумніву, що юридичні тексти незалежно від їх функціонального призначення і прагматичної ролі мають такі ж основи. Залежно від функціональної мети юридичні тексти розрізняються певною організацією, принципами і правилами виконання. Юридичні тексти можуть бути представлені у рамках двох функціональних стилів, а саме: офіційно-ділового та наукового стилів.

Офіційно-діловий стиль називають також адміністративним стилем або діловим мовленням. Слід зазначити, що роль цих текстів у соціумі надзвичайно велика. Офіційно-діловий стиль обслуговує область офіційних ділових відносин, державної політики, а також область права. Він реалізується за допомогою таких видів текстів, як державні акти, закони, укази, постанови, договори, інструкції, статuti, офіційні повідомлення, ділові листи, розписки, різні види текстів в установах (довідка, заява, звіт та ін.).

Породження тексту, а також його функціонування прагматично орієнтовані, оскільки будь-який текст, у тому числі й юридичний, створюється при виникненні певної цільової установки і функціонує в певних комунікативних умовах. У рамках офіційно-ділового стилю виділяють, як правило, три підстили: законодавчий і канцелярський, адміністративно-канцелярський. Окрім того, деякі вчені виокремлюють дипломатичний

підстиль, документальний підстиль і побутово-діловий підстиль. При цьому дипломатичний підстиль представлений у таких текстах, як дипломатична нота, заява уряду тощо. Документальний підстиль репрезентується такими видами текстів, як кодекси, різні акти, які обслуговують офіційно-документальну діяльність державних і громадських організацій, а також громадян як фізичних осіб. У діловому листуванні між установами та організаціями, а також у приватних ділових паперах представлений побутово-діловий підстиль.

Юридична термінологія використовується у всіх із названих підстилів та виконує у тексті низку важливих функцій. Передусім, юридичним термінам притаманні репрезентативна або номінативна функція, наприклад:

Reglamento general para el empleo de armas de fuego por parte de las fuerzas federales de seguridad (Reglamento general para el empleo de armas de fuego, 2018).

У цьому прикладі використовується полікомпонентне термінологічне словосполучення *el empleo de armas de fuego* – «використання вогнепальної зброї», яке вказує на певне явище у галузі кримінального права. Відтак, термін позначає спеціальне поняття юриспруденції як професійної сфери людської діяльності. Номінативна функція для термінів є базовою, вона притаманна будь-якому терміну, адже він так чи інакше, однак обов'язково називає певне правове чи інше явище.

Щодо сигніфікативної (семасіологічної) функції, то вона є однією з головних для термінів поряд із номінативною. При цьому, якщо номінативна функція притаманна словам загалом, то сигніфікативна функція виокремлює терміни із ряду іншої лексики іспанської мови.

Наприклад, у наступному прикладі використовуються терміни, які не лише називають різні органи поліції, але й розділяють їх, відокремлюють ці явища одне від одного:

El nuevo reglamento establece que los miembros de la Policía Federal Argentina, la Gendarmería Nacional, la Prefectura Naval y la Policía de Seguridad

Aeroportuaria van a poder obrar de acuerdo a la normativa internacional(Reglamento general para el empleo de armas de fuego, 2018).

Так, сигніфікативну та дефініційну функції у цьому випадку виконують терміни *la Policía Federal, la Gendarmería Nacional, la Prefectura Naval, la Policía de Seguridad Aeroportuaria*. Терміни вживаються у тексті у форматі перерахування, при цьому всі вони мають уточнюючий характер, виокремлює кожен назву серед інших.

Номінативна та сигніфікативна функції спостерігаються на прикладі більшості термінів, які зустрічаються у юридичних текстах. У той же час, комунікативна функція є більш специфічною та багатогранною функцією юридичної термінології. Саме тому вчені виокремлюють низку підфункцій комунікативної функції термінів [51; с. 28].

Наприклад, однією з характерних функцій юридичних термінів є інформативна. У наступному реченні ця функція реалізується на прикладі таких полікомпонентних термінологічних словосполучень, як *el empleo de armas ante manifestaciones o protestas públicas* – «використання зброї у разі публічних демонстрацій або акцій протесту», а також *el uso de armas no letales* – «використання нелетальної зброї». Інформаційна функція зазначених термінологічних словосполучень полягає у тому, що ці терміни вводять нову інформацію у текст:

Es importante destacar que el nuevo reglamento no modifica el empleo de armas ante manifestaciones o protestas públicas, ya que continúa vigente la normativa que establece el uso de armas no letales para estos casos (Reglamento general para el empleo de armas de fuego, 2018).

Досить складною з точки зору термінології є емотивна функція, оскільки вона в цілому не притаманна термінам та функціональним стилям, у яких використовується термінологія. Емотивно навантаженими терміни частіше за все бувають у рамках публіцистичного дискурсу. Наприклад, у наступному прикладі термін *productos de calidad inferior* – «продукція низької якості» є терміном із області економічного права. Журналісти використовують цей

термін з чітко вираженим оцінним та емотивним значенням, яке має імпліцитний характер:

Los consumidores búlgaros pagan precios más elevados por productos de calidad inferior (Los consumidores búlgaros, 2018).

Термін *productos de calidad inferior* виконує також номінативну та сигніфікативну функції. Зокрема, він називає певне явище, а також відокремлює його від інших подібних, наприклад – від продукції з високою якістю. У той же час другорядна функція цього терміну – емотивна, адже читач такого тексту має негативне суб’єктивне ставлення до такої продукції. Майже кожна людина у своєму житті купувала неякісну продукцію, тому в контексті публіцистичної статті використання такого терміну також апелює до особистого досвіду читачів та емоцій, які вони відчували у момент отримання такого досвіду.

Для публіцистичного тексту, у якому часто використовуються галузеві юридичні терміни, притаманна також і прагматична функція, яка полягає у впливі на читача засобами мови – у цьому випадку, засобами юридичної термінології. Слід зауважити, що прагматична функція рідко буває притаманна термінам у діловому функціональному стилі. Наприклад, термін *feminicidio*– «феміцид» у наступному реченні виконує інформативну, номінативну, сигніфікативну функції, однак він позбавлений у цьому енциклопедичному контексті емотивного чи прагматичного забарвлення:

Feminicidio es el «asesinato de una mujer a manos de un hombre por machismo o misoginia» (Feminicidio, 2021).

Аналогічним чином терміни *machismo* та *misoginia* тут, передусім, називають певні явища, а не оцінюють їх чи виражають суб’єктивне ставлення автора тексту до них. Натомість, використання того ж терміна у публіцистичному стилі передбачає його емотивну та прагматичну функцію:

La misoginia es un crimen sin cadáver; un asesino silencioso (AmecoPress, 2008).

У цьому випадку термін *misoginia*– «мізогінія», «жінконенависництво» використовується у контексті оцінного за своєю конотацією речення. Використовуються також образні засоби, такі як епітет *asesino silencioso* – «мовчазний вбивця», метафора, побудована на запереченні – *un crimen sin cadáver* – «злочин без трупа». Контекст надає емотивності й терміну, який уже не сприймається як виключно науковий, сухий та лише констатуючий певне явище реальності. Тепер слово *misoginia*– «мізогінія», оточене образними засобами вираження негативної оцінки, маркує негативне явище, а його прагматична функція полягає у тому, щоб викликати у читача реакцію відрази, обурення, гніву – спонукати до прочитання статті та протидії описуваному явищу.

Одна з найменш широко представлених функцій термінів – це фатична або контактовстановлююча підфункція, яка полягає у встановленні психологічного контакту з читачем тексту. Така функція теж більш притаманна випадкам використання юридичної термінології у публіцистиці, де терміни та стійкі вирази з області юриспруденції можуть набувати більш вільного трактування та додаткових значень.

Розглянемо наступний приклад, у якому використовується фразеологічне поєднання “*si no hay cadáver, no hay crimen*” – «якщо немає трупа, то немає й злочину», яке хоч і не є повною мірою термінологічним, однак номінує один із негласних принципів криміналістики – якщо відсутнє тіло жертви, як ключовий доказ скоєного вбивства, то й кримінальну справу завести часто неможливо:

Y concluyó que la vida con un misógino es como caminar por un campo minado, que la misoginia es un asesino silencioso y que lamentablemente “si no hay cadáver, no hay crimen” (AmecoPress, 2008).

В українській та російській мовах цей принцип номінується еквівалентним фразеологізмом: укр. «немає тіла, немає діла», рос. «нет тела, нет дела». Фатична функція цього жаргонного юридичного терміну полягає у тому, що контакт з читачем встановлюється через яскраву образність такого

вислову та його прагматичний потенціал – прагматична функція, яка тут яскраво виражена, обов’язково передбачає й контактовстановлюючу (фатичну) функцію, інакше вплив не відбудеться.

Таким чином, головними функціями юридичних термінів у іспанській мові є номінативна, сигніфікативна, комунікативна, інформативна, емотивна, прагматична та фатична функції (рис. 2.1.):

Функції термінів

Номінативна

Сигніфікативна

Інформативна

Емотивна

Прагматична

Фатична

Рис.2.1. Функції юридичних термінів у тексті

Загалом же, специфіка юридичного терміну по відношенню до інших видів спеціальної лексики може бути виявлена на різних рівнях в процесі аналізу функцій права. На рівні синхронної взаємодії суб’єктів правовідносин можна говорити про актуалізацію регулятивної функції правових термінів, похідною від регулятивної функції права, оскільки закріплення і упорядкування суспільних відносин неможливе без закріплення якісних характеристик цих відносин у термінології та її упорядкування.

Наприклад, номінування заборонених варіантів поведінки в юридичних нормах сприяє реалізації і охоронній функції права. Можна говорити і про організаційно-регламентуючу функцію, адже без чіткого термінологічного

розмежування завдань і функцій учасників правовідносин, їх прав та обов'язків неможливо фактично закликати їх до відповідальності.

Також представлена наказова функція, оскільки через юридичну термінологію максимально конкретно виражається державна воля, наказуючи всім суб'єктам правовідносин певні межі поведінки і задаючи ці кордони для самих правовідносини у всіх його модусах. Нормативно-правовий акт у цьому сенсі виступає як сукупність юридичних термінів не як набір лінгвістичних одиниць, а як список конкретних фізичних або емоційних правомірних або неправомірних дій.

Висновки до другого розділу

У другому розділі розглянуті семантичні та структурні аспекти юридичної термінології іспанської мови, а також розроблена класифікація такої термінології на базі спеціальної професійної підмови.

У розділі визначено, що класифікація юридичних термінів іспанської мови дозволяє виділяти загальні та спеціальні юридичні терміни. У рамках спеціальної юридичної термінології також можна виокремити галузеві та міжгалузеві терміни, однозначні та багатозначні юридичні терміни.

З'ясовано, що найбільш часто вживаним і численним типом складних юридичних термінів є субстантивні та дієслівні словосполучення. Лексичним особливостям юридичної термінології властиві вільні (нестійкі) та не вільні (стійкі) поєднання слів. Аналіз показав, що усі терміни за своєю будовою поділяються на прості, складні, терміни-словосполучення. Оскільки серед юридичних термінів переважають в основному терміни-словосполучення, то вони і являють собою основну проблему при перекладі юридичного іспаномовного тексту.

У межах юридичної термінології виокремлюється також значний відсоток термінів, утворених синтаксичним способом. За кількістю компонентів серед таких термінів можна виділити двокомпонентні, трикомпонентні, полікомпонентні. Серед багатоконпонентних юридичних термінів особливе місце посідають синтаксичні моделі предикативного типу.

У розділі також розглянуті семантичні групи юридичної термінології за тематичним (галузевим) критерієм, які включають судові документи і лексику, пов'язану з судами; лексику, пов'язану зі шлюбно-сімейними відносинами; лексику, пов'язану з нотаріатом; корпоративну лексику; лексику, пов'язану з нерухомістю. Термін може утворюватися на основі рідної мови або бути запозиченим як із нейтрального термінологічного банку, який включає міжнародні греко-латинські терміноелементи. Окрім того, запозичення може відбутися і з іншої мови, наприклад – англійської або французької.

Аналіз функціональних характеристик іспаномовних юридичних термінів показав, що головними функціями юридичних термінів у іспанській мові є номінативна, сигніфікативна, комунікативна, інформативна, емотивна, прагматична та фатична функції. Також представлена наказова функція, оскільки неможливе будь-яке інше значення юридичного терміну: державна воля виражається максимально конкретно, наказуючи всім суб'єктам правовідносин певні межі поведінки і задаючи ці кордони для самих правовідносини у всіх його модусах.

РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

3.1. Основні прийоми перекладу юридичної термінології іспанської мови на українську

Розглянемо прийоми та особливості перекладу юридичної термінології іспанської мови на українську. Багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації. З точки зору складності розуміння і перекладу юридичні терміни можна розділити на три групи.

Передусім, можна виокремити терміни, що позначають юридичні явища іноземної дійсності, ідентичні реаліям української дійсності, наприклад: *certificado de defunción* – «свідоцтво про смерть», *programa de estudios* – «навчальна програма». Розуміння і переклад термінів цієї групи не складає особливих труднощів. Можливі декілька варіантів прийомів перекладу таких термінів.

У якості еквівалента може використовуватися український термін, форма якого пов'язана з формою іншомовного терміна. Це група так званих інтернаціональних термінів, наприклад: *contrato* – «контракт», *registración* – реєстрація. Також як еквівалент для перекладу може використовуватися український термін, форма якого не пов'язана з формою іншомовного терміна, наприклад: *demanda* – «заява», *solicitante* – «заявник», *poderdante* – «довіритель».

Також можна виокремити групу багатокомпонентних іспанських термінів, які перекладаються українським терміном, компоненти якого збігаються за формою і значенням з відповідними компонентами іншомовного терміна, наприклад: *representante de la parte* – представник сторони, *plazo de prescripción* – «термін давності». В інших же випадках загальне значення багатокомпонентного іспанського терміна повністю збігається зі значенням

аналогічного українського терміна, але окремі його компоненти відрізняються від компонентів українського еквівалента, наприклад: *pago de arancel estatal* – «сплата державного мита», *circunscripción del tribunal* – «судова ділянка».

Окремо можна виділити групу термінів, які позначають реалії іноземної дійсності, відсутні в українській дійсності, однак мають загальноприйняті українські термінологічні еквіваленти, наприклад: *Consejo General del Poder Judicial* – «Генеральна рада судової влади». Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом підбору відповідних українських аналогів шляхом адекватної заміни, наприклад: *tribunal ordinario* – «суд загальної юрисдикції». Велике значення при перекладі термінів цієї групи набуває контекст, який дозволяє вивести загальне значення терміна зі значень його компонентів.

У сучасному вітчизняному перекладознавстві виділяють такі способи відтворення термінів:

- відбір лексичного еквівалента, безперекладного запозичення (транскрипція / транслітерація);
- калькування;
- трансформаційний переклад;
- описовий переклад / інтерпретація [30, с. 99].

Дослідники зазначають, що системність терміна, його «вписаність» до ієрархії та структури принципів, оскільки в разі перекладу термінів мова йде скоріше про встановлення міжсистемних відповідностей між термінами, ніж про переклад окремих одиниць. Можливість перекладу терміна з однієї мови на іншу означає, що у терміна в мові-джерелі визначений чіткий еквівалент, тобто варіант в іншій мові. При цьому в ідеалі ні значення, ні, відповідно, переклад терміна не повинні залежати від контексту. Проте на практиці ситуація найчастіше зовсім інша: словники дають численні варіанти перекладу того чи іншого терміна, що, звичайно, суперечить вимозі однозначності, проте пояснюється в першу чергу тим, що термінам гуманітарних наук часто

притаманне авторське, індивідуальне розуміння терміна. При цьому вибір еквівалента може бути контекстуально обумовлений.

Загалом, існують різні теорії щодо того, як можна перекладати терміни. У західній науці пропонуються кілька методів перекладу термінів, яким притаманні специфічні конотації відповідної іноземної мови:

- 1) використання функціонального еквівалента, властивого культурним та мовним традиціям країни;
- 2) буквальний переклад кожного слова;
- 3) запозичення оригінального терміна мови-джерела;
- 4) створення неологізму [1, с. 139-143].

В українській традиції існують такі способи перекладу термінів: безперекладне запозичення, трансформаційний переклад, описовий переклад, або інтерпретація, калькування. Розглянемо особливості застосування цих способів перекладу термінів на прикладі перекладів іспанських юридичних текстів:

El contrato de seguro es aquel por el que el asegurador se obliga, mediante el cobro de una prima y para el caso de que se produzca el evento cuyo riesgo es objeto de cobertura a indemnizar, dentro de los límites pactados, el daño producido al asegurado o a satisfacer un capital, una renta u otras prestaciones convenidas (Ley 50/1980 de Contrato de Seguro, Art.1).

За договором страхування страховик зобов'язується, за допомогою стягування страхової премії і в разі настання події, яка є об'єктом страхового покриття, відшкодувати у встановлених договором межах, збиток, заподіяний застрахованій особі, або здійснити інші узгоджені виплати.

У наведеному прикладі використовується еквівалентний переклад, який полягає у добиранні відповідника такого терміну в українській правовій системі: *el contrato de seguro* – «договір страхування». У тих випадках, коли термінологія не має чіткого еквіваленту, використовується прийом

калькування: *el evento cuyo riesgo es objeto de cobertura* – «подія, яка є об'єктом страхового покриття».

Досить поширеною стратегією при пошуку еквівалента специфічного поняття виступає трансформаційний переклад. В його основі лежить передача сенсу за допомогою лексичних і / або синтаксичних змін первинної структури терміна. Наприклад, термін-словосполучення *circunscripción del tribunal*, який часто можна зустріти в юридичних текстах, перекладається українською мовою як *судова ділянка* або *судовий округ*:

A efectos judiciales, en la circunscripción del Tribunal Superior de Justicia del País Vasco, las demarcaciones judiciales se corresponden con los ámbitos territoriales (Poderjudicial.es, 2021).

Для судових цілей у окрузі Вищого суду Країни Басків судові демаркації відповідають територіальним районам.

Такий переклад є трансформаційним, оскільки слово *la circunscripción* може мати значення виборчого округу, однак у наведеному варіанті перекладу використовується значення цього терміна як судового округу. У реченні використовується також термін *las demarcaciones judiciales* який може перекладатися двома способами: «судові демаркації» (де слово *demarcaciones* перекладається як інтернаціоналізм за допомогою транскодування) або ж «судові розмежування» (калька). Прийом кальки використовується і при перекладі термінологічного словосполучення *ámbitos territoriales*– «територіальні райони».

Окрім трансформаційного перекладу активно використовується також описовий переклад (інтерпретація), наприклад:

Son delitos o faltas las acciones y omisiones dolosas o imprudentes penadas por la Ley (Código Penal, Art.10).

Злочинами або проступками є дії або бездіяльність, як умисні, так і вчинені з необережності, за які законом передбачається покарання.

У цьому прикладі використовується вираз *por la Ley*, який передається при україномовному перекладі як *законом передбачається покарання*. У

цьому випадку перекладач розширює вихідну форму висловлювання, а також використовує описовий, а не дослівний переклад. Такий переклад зберігає семантику термінологічного висловлювання, однак нівелює лаконічність іспанського тексту – український переклад є значно більш багатослівним. Хоча для офіційного стилю мовлення й притаманна деяка громіздкість конструкцій, бажано уникати надто переобтяжених речень, адже їх буде складно сприймати реципієнтам тексту.

В цілому, стратегія перекладу юридичних термінів може бути наступною: по-перше, слід встановити значення вихідного терміна у мові джерела; по-друге, після зіставлення двох правових систем, необхідно підібрати у мові перекладу термін з аналогічним змістом (тобто еквівалент). Якщо відповідного еквівалента не знайшлося, слід вдатися до одного з наступних способів: використовувати вихідний термін у транскрипції, шляхом перефразування, або введення неологізму, якщо необхідно, з поясненням. Також перекладач може вдатися до словотвірного або семантичного калькування.

Може застосовуватися правовий аналіз, кваліфікація поняття і підбір аналогічного терміну українського права: наприклад, термін *ex parte* («односторонній») у протиставленні з терміном *procedimiento adversario* («позовне провадження») означає «справа окремого провадження (без відповідача)».

Загалом, більшість прикладів перекладу термінів – це еквівалентний переклад, який передбачає використання відповідника іспанського терміна в українській мові. Значно полегшує працю перекладача той факт, що більшість юридичних термінів – це інтернаціоналізми або ж вони позначають явища, які присутні й в українській судовій системі. У випадках, коли перекладач не може дібрати еквівалент, переклад може здійснюватися за допомогою прийомів кальки (дослівного перекладу), або описового перекладу.

Окрім базових прийомів перекладу зустрічаються також приклади використання різноманітних перекладацьких трансформацій, які

забезпечують перекладачеві можливості у досягнення вищого рівня адекватності перекладу та його еквівалентності.

3.2. Лексичні та лексико-семантичні трансформації при перекладі юридичних термінів іспанської мови

Розглядувані у роботі юридичні терміни – це, переважно, окремі лексеми або ж термінологічні словосполучення. Відповідно, основними перекладацькими трансформаціями при їх перекладі є лексичні та лексико-семантичні трансформації.

Зокрема, слід розглянути такі лексичні прийоми перекладу, як розширення, переміщення чи навіть опущення того чи іншого слова або словосполучення, фрази. Перекладацька трансформація додавання (розширення) полягає у використанні в перекладі додаткових лексичних одиниць для передачі імпліцитних (які мають на увазі, але лінгвістично не виражені) елементів змісту оригіналу. Цей спосіб перекладу особливо часто супроводжує прийом описового перекладу, адже саме у цьому випадку перекладач вимушений вдаватися до вагомого розширення вихідної форми при перекладі, наприклад:

El accionista en mora no puede ejercer su derecho de voto en ninguna junta deduciéndose el importe de sus acciones del capital social a efectos de computar el quórum necesario (Artículo doctrinal).

Акціонер, який не сплатив у встановлений термін вартість своїх акцій, не може реалізувати право голосу на загальних зборах акціонерів; при визначенні кворуму загальних зборів загальна вартість приналежних йому акцій віднімається від суми статутного капіталу.

У цьому реченні цікавим прикладом використання описового перекладу й трансформації розширення вихідної форми є словосполучення *el accionista en mora*. Буквально цей вислів означає «прострочений акціонер», однак такий переклад неприйнятний, адже суперечить правилам сполучення слів в

українській мові. В українській мові особа не може бути простроченою, однак може бути такою, що прострочила певну виплату чи внесок. Відповідно, переклад словосполучення *el accionista en mora* звучить як «акціонер, який не сплатив у встановлений термін вартість своїх акцій».

Такий переклад громіздкий, однак він надзвичайно точний та зрозумілий. За правилами української мови офіційно-діловий стиль допускає використання таких нагромаджень із шаблонних конструкцій. Порівнюючи іспанські та українські термінологічні вирази, можна зауважити значно більшу лаконічність іспанської мови. Ці фактори призводять до того, що український переклад є значно більш поширеним – українське речення в рази довше за його іспанський варіант.

Цей же прийом перекладу використовується й для передачі вислову *en ninguna junta* – досл. «ніякі збори», тоді як у перекладі вживається вираз «загальні збори акціонерів». У цьому випадку використовується не просто розширення вихідної форми, однак застосовується також прийом граматичної заміни, який полягає у використанні іншої граматичної форми у тексті перекладу. Так, у іспанському реченні використовується подвійне заперечення – *no puede ejercer su derecho de voto en ninguna junta*. Натомість, при перекладі друге заперечення опущене. Таким чином, реалізований також прийом опущення, який полягає у відмові від передачі при перекладі семантично надлишкових слів, значення яких несуттєве або легко відновлюються в контексті.

Переклад *en ninguna junta* як «загальні збори акціонерів» – це також і приклад використання модуляції (або смислового розвитку), тобто це заміна слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої є логічним наслідком значення вихідної одиниці [10, с. 66]. Хоча у іспанському тексті відсутні лексичні засоби на позначення понять «загальні» та «акціонерів», однак перекладач застосовує конотативне значення слова «збори» у цьому контексті й відтворює повну семантику висловлювання.

Також у ході перекладу може використовуватися прийом перестановки (переміщення) – використання найближчої відповідності перекладній одиниці мови в іншій частині висловлювання у тексті перекладу, зміна порядку слідування одиниць перекладу в порівнянні з порядком слідування одиниць оригіналу [33, с. 210-215]. Наприклад, у наведеному вище прикладі використовується перестановка деяких елементів тексту, наприклад: *deduciéndose el importe de sus acciones del capital social a efectos de computa el quórum necesario* – визначенні кворуму загальних зборів загальна вартість приналежних йому акцій віднімається від суми статутного капіталу. Тут перекладач вдається до зворотного перекладу, виносячи ті елементи, які у оригіналі завершували фразу, на її початок.

При використанні еквівалентного перекладу, як правило, не застосовуються перекладацькі трансформації, наприклад:

Timoshenko fue condenada en octubre de 2011 a siete años de cárcel por un delito de abuso de poder cuando era jefa de Gobierno.

У жовтні 2011 року Тимошенко була засуджена до семи років ув'язнення за злочин у зловживанні владою, коли вона була головою уряду.

У цьому прикладі відсутні зміни у складі чи структурі термінологічного словосполучення: *de abuso de poder* – «зловживання владою». Втім, у деяких випадках еквівалентний переклад супроводжується деякими змінами:

Por último, los promotores de la declaración saludan que el Parlamento Europeo haya ratificado el Acuerdo entre la UE y Ucrania sobre las enmiendas al Acuerdo relativo a la facilitación de la expedición de visados.

І, нарешті, ініціатори заяви вітають ратифікацію Європарламентом Угоди між ЄС та Україною щодо поправок до Угоди про спрощення візового режиму.

У цьому реченні використовується іспанський термін *la facilitación de la expedición de visados*, який перекладаємо як «спрощення візового режиму», хоча дослівно цей вислів означає «сприяння видачі віз». У цьому випадку перекладач добирає еквівалент в українській мові замість дослівного

перекладу, вдаючись до прийому логічної синонімії – заміни одиниці вихідної мови одиницею мови перекладу, що є для даного контексту її синонімом. Відтак, слово *la expedición de visados* замінене на його синонім «візовий режим», а лексема *la facilitación* – на слово «спрощення» (замість дослівного «сприяння»). У цьому випадку також маємо справу з багатозначністю деяких слів у складі юридичних термінологічних словосполучень, тому прийом синонімії може бути продиктований і полісемією деяких лексем.

Відтак, у своїй перекладацькій діяльності перекладач може використовувати лексико-семантичні заміни (генералізація, конкретизація, логічна синонімія, модуляція). Лексико-семантична заміна – це спосіб перекладу лексичних одиниць оригіналу шляхом використання в перекладі одиниць мови перекладу, значення яких не збігаються зі значеннями вихідних одиниць, але можуть бути виведені з них контекстуально за допомогою логічних перетворень певного типу.

Розглянемо також особливості використання таких лексико-семантичних замін, як генералізація та конкретизація значення терміна. Генералізація – це заміна одиниці вихідної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням.

Y que legislan mucho para sí mismos, para grupos de interés de sus países de origen, sean sindicatos, grupos de presión diversos o compañías privadas, e imponen invariablemente el interés de una inmensa maquinaria comunitaria de la que son los principales privilegiados.

Вони приймають багато законів для самих себе, для зацікавлених груп своїх країн, будь-то профспілки, лобі або приватні компанії, але обов'язково на благо величезної європейської бюрократичної машини, з якої і витягують найбільшу вигоду.

У цьому випадку словосполучення *una inmensa maquinaria comunitaria*, яке є достатньо експресивно та оціночно навантаженим з семантичної точки зору, перекладене як «величезна європейська бюрократична машина». Хоча у оригінальному висловлюванні відсутній термін «бюрократизм», а натомість

використовується слово *comunitaria*, при перекладі використовується прийом конкретизації значення, протилежний прийому генералізації. Конкретизація – це лексико-семантична заміна одиниці вихідної мови, що має більш широке значення, одиницею мови перекладу з вузким значенням. Такий прийом перекладу дозволяє відтворити деякі не очевидні для читача перекладу значення, які втрачаються при дослівному перекладі.

У деяких випадках спостерігається використання так званого метонімічного перекладу, який будується на прийомі метонімії як виду метафори, який полягає у заміні більш широкого поняття вузким, найменування цілого частиною ід цілого, як от у наступному прикладі:

Porque, aparte de todos los citados grupos, ha surgido una corriente general de escepticismo contra Bruselas que ha cuajado con inmensa fuerza en las clases medias.

Тому що крім всіх вищеповисаних груп виник загальний рух євроскептиків, який з неймовірною силою заволодів умами середнього класу.

У цьому випадку слово *Bruselas* означає не власне місто, а весь Європейський Союз загалом. Відтак, переклад виразу *de escepticismo contra Bruselas* тут побудований на розкритті метонімічного образу, а також сам прийом, який тут використовується – це створення неологізму «рух євроскептиків». У цьому випадку неологізм утворений шляхом префіксації – використовується приставка «євро-» та слово «скептики». Окрім того, такий переклад містить граматичну заміну – абстрактний іменник *de escepticismo* – «скептицизм» змінює свою граматичну форму на «скептики» – конкретний іменник, який номінує осіб, а також використовується у множині замість однини.

Queremos constituir un grupo de trabajo para los sectores más exportadores.

Ми хочемо створити робочу групу у галузях, орієнтованих на експорт.

У цьому прикладі використовується описовий переклад терміну з області економічного права, який не має точного еквіваленту в українській мові – *sectores más exportadores* – «галузі, орієнтовані на експорт».

Спостерігається граматична заміна та розширення вихідної форми такого термінологічного словосполучення при перекладі.

Таким чином, до перекладацьких трансформацій, які використовуються при перекладі іспанських юридичних термінів українською мовою, використовуються трансформації розширення або скорочення вихідної форми, генералізація та конкретизація значення, граматичні заміни, логічна синонімія та смисловий розвиток, перестановка, а також метонімічний переклад.

3.3. Питання еквівалентності при перекладі юридичної термінології та шляхи її досягнення

Враховуючи те, що основним завданням перекладача є максимально повна передача змісту оригіналу, тобто – створення адекватного перекладу, здатного відтворити як зміст, так і форму оригіналу засобами відбору закономірних відповідників (еквіваленти, аналоги і описовий переклад), доцільно розглянути питання еквівалентності та адекватності перекладу.

Поняття еквівалентності не має однозначного трактування в сучасному перекладознавстві. Це зумовлюється тим, що еквівалентність завжди залишається відносним поняттям – навіть якщо перекладач добивається практичної інформаційної еквівалентності перекладу оригіналу, в теоретичному плані ця еквівалентність буде значно різнитися. Можна стверджувати, що будь-який переклад ніколи не буде абсолютно ідентичним канонічному тексту оригіналу. Сам ступінь зближення тексту перекладу з оригіналом ґрунтується на цілій низці факторів – це і майстерність перекладача, і особливості мов та культур, які піддаються зіставленню, і способи перекладу та характеристики перекладних текстів тощо.

У широкому сенсі еквівалентність розуміється як дещо рівноцінне, рівнозначне чому-небудь. До деякої міри саме ця менша семантична

категоричність слова «еквівалентність» і зумовила особливості його трактування у рамках сучасного перекладознавства [36, с.38].

Тож, на сьогодні в теорії перекладу еквівалентність розуміється як збереження відносної рівності змістовної, семантичної, стилістичної та функціонально-комунікативної інформації, що міститься в оригіналі та перекладі. Особливо важливо підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу насамперед полягає у спільності розуміння інформації, яка міститься у тексті, у тому числі у тій, що імпліцитно віднесена до підтексту та здійснює вплив не тільки на розум, але й на почуття реципієнта. Еквівалентність перекладу також залежить від ситуації породження тексту оригіналу і його відтворення в мові перекладу. Таке трактування еквівалентності цілком відображає повноту та багатогранність даного поняття, пов'язаного із семантичними, структурними, функціональними, комунікативними, прагматичними, жанровими та іншими характеристиками тексту. Причому всі вказані параметри мають зберігатися в перекладі, однак ступінь їх реалізації буде різнитися залежно від тексту, умов і способу перекладу [33, с. 69].

Говорячи про еквівалентність перекладу, слід пам'ятати, що найголовнішим у перекладі є передача змісту тексту, тоді як всі інші характеристики цієї інформації (стильові та стилістичні, функціональні чи соціолокальні) не можуть бути точно передані без відтворення змістової інформації. Це відбувається через те, що весь інший зміст компонентів висловлювання нашаровується на змістову інформацію, підказується нею та витягується з неї, у результаті трансформуючись у певні образні асоціації й т. п. [9, с. 18-19].

Окрім того, слід розрізняти потенційно досяжну еквівалентність (максимальну спільність змісту двох текстів, яка допускається з урахуванням різниці мов цих текстів) та перекладацьку еквівалентність (реальну змістову близькість текстів оригіналу і перекладу, що досягається перекладачем у процесі перекладу). Межа перекладацької еквівалентності – це максимально

можлива ступінь збереження змісту оригіналу при перекладі, однак необхідно пам'ятати, що змістова близькість до оригіналу різною мірою наближається до максимального у кожному окремому перекладі.

Як показує аналіз юридичної термінології іспанської мови, то більшість таких термінів мають свої еквіваленти в українській мові. Тут особливо важливо вказувати на те, що для того, щоб еквіваленти існували на мовному рівні, вони, передусім, мають бути на рівні судових систем двох країн. Тобто, певні явища судової системи Іспанії повинні мати свої аналоги у системі українського права. Наприклад, у сфері освітнього права використовуються терміни *diploma de licenciado* – «диплом бакалавра» та *diploma de maestría* – «диплом магістра». Наукові ступені бакалавра та магістра присутні як у системі освіти Іспанії, так і в українській освітній галузі. Відтак, такий переклад термінів є еквівалентним.

Натомість, до переходу на Болонську освітню систему в Україні також існував ступінь спеціаліста, який не притаманний освітнім системам більшості європейських країн. Відтак, вираз *diploma de especialista* в іспанській мові є калькою з українського «диплом спеціаліста» та використовується у тих випадках, коли людина з таким дипломом потребує перекладу назви свого документа про освіту іспанською мовою. Такий переклад не є еквівалентним, оскільки саме явище, яке цей термін називає, відсутнє у реаліях однієї з країн, мови яких залучені у процес перекладу.

Адекватність перекладу у сучасному перекладознавстві трактується як ширше за своїм значенням поняття, аніж еквівалентність перекладу. Так, на думку В. Балахтара термін «адекватність» позначає співвідношення вихідного та кінцевого текстів, при якому враховується мета перекладу. До поняття адекватності перекладу входить і передача стилістичних та експресивних відтінків оригіналу. Навіть при відсутності формальної точності у тому, як перекладач передає у перекладі окремі слова та словосполучення, переклад в цілому може бути адекватним. Окрім того, іноді адекватність перекладу досягається саме завдяки порушенню точності, адже її дотримання може

зробити переклад елементарним, поверхневим та не здатним передати імпліцитні конотації або культурні аспекти, закладені у тексті-оригіналі.

Високий ступінь адекватності перекладу досягається за умови, якщо різноманітні дрібні, а часто неперекладні, елементи тексту передаються у повній відповідності до закладеного автором ідейно-художнього задуму. Таким чином, переклад можна вважати адекватним, якщо зберігається одна із даних умов: правильно перекладені усі терміни та їх сполучення; переклад є зрозумілим для спеціаліста і в нього немає до перекладача жодних запитань і зауважень. Тож адекватний переклад – це відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. Адекватний переклад враховує як змістову, так і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому ніяких норм, є точним і не містить певних неприпустимих перекручень.

Отже, переклад офіційно-ділових текстів є складною справою, яка потребує від перекладача не лише професійних знань, але й широкого кругозору. Значною проблемою, з якою зустрічається перекладач при перекладі таких текстів може стати спеціальна термінологія, стилеві та стилістичні особливості. Шляхом отримання точного перекладу, який передавав би не лише форму, але також і зміст, прагматичні та імпліцитні елементи висловлювання є урахування принципів еквівалентності та адекватності перекладу.

Висновки до третього розділу

Третій розділ дослідження присвячений вивченню перекладу юридичної термінології українською мовою. У розділі з'ясовано, що багатозначність термінів ускладнює їх правильне розуміння і переклад, адекватність якого повністю залежить від розуміння контексту і ситуації.

Більшість прикладів перекладу термінів – це еквівалентний переклад, який передбачає використання відповідника іспанського терміна в українській мові. Значно полегшує працю перекладача той факт, що більшість юридичних термінів – це інтернаціоналізми або ж вони позначають явища, які присутні й в українській судовій системі. Окрім базових прийомів перекладу зустрічаються також приклади використання різноманітних перекладацьких трансформацій, які забезпечують перекладачеві можливості у досягненні вищого рівня адекватності перекладу та його еквівалентності.

Основними перекладацькими трансформаціями при перекладі юридичної термінології є лексичні та лексико-семантичні трансформації. Таким чином, до перекладацьких трансформацій, які використовуються при перекладі іспанських юридичних термінів українською мовою, використовуються трансформації розширення або скорочення вихідної форми, генералізація та конкретизація значення, граматичні заміни, логічна синонімія та смисловий розвиток, перестановка, а також метонімічний переклад.

Відтак, з'ясовано, що переклад офіційно-ділових текстів є складною справою, яка потребує від перекладача не лише професійних знань, але й широкого кругозору. Перекладач має добре володіти перекладацькими трансформаціями та іншими інструментами перекладу, а також добре знатися на юридичних системах країни мови оригіналу та мови перекладу, щоб переклад був правильним та зрозумілим реципієнту.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження з'ясовано, що термін у сучасній лінгвістиці розуміється як номінативна спеціальна лексична одиниця (слово або словосполучення) спеціальної мови, прийнята для точного найменування спеціальних понять. Терміни позначають чітко визначені поняття, предмети та явища, зазвичай являють собою однозначні слова без синонімів, які, при цьому, входять до складу міжнародної або інтернаціональної лексики. Важливими видаються положення про багатозначність та полісемантичну природу деяких термінів і про те, що у спеціальному тексті термін виступає у якості одиниці перекладу.

Терміни входять до складу професійної підмови, яка є особливою формою існування мови та має професійну спрямованість. Її найбільш рухомим компонентом є саме лексична підсистема, вона має польовий характер, тобто її структура організована за принципом поля, у якому є центр з його ядром (термінологія) і периферія (субстандартна лексика).

Під юридичним терміном у роботі розуміється слово або словосполучення, яке є узагальненим найменуванням юридичного поняття, що має точний і певний сенс, і що відрізняється смисловою однозначністю, а також функціональною стійкістю. До складу юридичної термінології входить як термінологія права, так і термінологія правознавства. Юридична термінологія входить до поля суспільно-політичної термінології. Її структура відрізняється неоднорідністю, і в ній можна виділити термінологію права (закону) і термінологію правознавства (юриспруденції).

Труднощі перекладу у сфері права пов'язані, у першу чергу, з національно-культурною специфікою мови права, обумовленою особливостями розвитку різних правових систем. Звідси випливають і термінологічні труднощі перекладу, які зводяться до відсутності у мові перекладу понять, які позначаються термінами, явищ синонімії та паронімії, неясності й нечіткості розуміння терміна у іноземній мові.

Терміни є багатофункціональними одиницями національної мови, вони виконують низку важливих завдань, передусім – в області професійного спілкування, офіційно-ділової комунікації. Юридичні терміни забезпечують функціонування сфери юриспруденції, виконуючи вказані функції саме у рамках юридичного дискурсу та його типів.

Вивчення типологічних особливостей юридичних термінів іспанської мови показало, що виділяються загальні та спеціальні юридичні терміни. У рамках спеціальної юридичної термінології також можна виокремити галузеві та міжгалузеві терміни, однозначні та багатозначні юридичні терміни. На лексичному рівні юридична термінологія іспанської виражена одиницями різних мовних рівнів: переважно, словами і словосполученнями. За кількістю компонентів у роботі виокремлені групи двокомпонентних, трикомпонентних та полікомпонентних термінів.

У розділі також розглянуті семантичні групи юридичної термінології за тематичним (галузевим) критерієм, які включають судові документи і лексику, пов'язану з судами; лексику, пов'язану зі шлюбно-сімейними відносинами; лексику, пов'язану з нотаріатом; корпоративну лексику; лексику, пов'язану з нерухомістю. Термін може утворюватися на основі рідної мови або бути запозиченим як із нейтрального термінологічного банку, який включає міжнародні греко-латинські терміноелементи. Окрім того, запозичення може відбутися і з іншої мови, наприклад – англійської або французької.

Аналіз особливостей функціонування юридичної термінології у текстах юридичної галузі показав, що головними функціями юридичних термінів у іспанській мові є номінативна, сигніфікативна, комунікативна, інформативна, емотивна, прагматична та фатична функції. Також представлена наказова функція, оскільки неможливе будь-яке інакше значення юридичного терміну: державна воля виражається максимально конкретно, наказуючи всім суб'єктам правовідносин певні межі поведінки і задаючи ці кордони для самих правовідносини у всіх його модусах.

Вивчення прийомів та особливостей перекладу юридичної термінології іспанської мови показало, що більшість прикладів перекладу термінів передбачає еквівалентний переклад, тобто – використання відповідника іспанського терміна в українській мові. У випадках, коли перекладач не може дібрати еквівалент, переклад може здійснюватися за допомогою прийомів кальки (дослівного перекладу) або описового перекладу.

Окрім базових прийомів перекладу зустрічаються також приклади використання різноманітних перекладацьких трансформацій, які забезпечують перекладачеві можливості у досягненні вищого рівня адекватності перекладу та його еквівалентності. До перекладацьких трансформацій, які використовуються при перекладі іспанських юридичних термінів українською мовою, використовуються трансформації розширення або скорочення вихідної форми, генералізація та конкретизація значення, граматичні заміни, логічна синонімія та смисловий розвиток, перестановка, а також метонімічний переклад.

Загалом, визначено, що мета перекладу полягає у тому, щоб якомога ближче познайомити читача (чи слухача), який не знає мови оригіналу, з текстом (чи змістом усного мовлення). Саме для досягнення цієї мети використовується низка лексичних, граматичних, семантичних перекладацьких трансформацій та прийомів перекладу, які дозволяють якомога більш точно перекласти термін українською мовою. Важливим у процесі перекладу термінів іспанської мови у юридичних текстах є дотримання правил еквівалентності та адекватності перекладу.

Перспективою подальших досліджень можна вважати вивчення лексико-фразеологічних засобів перекладу іспаномовних нормативно-правових документів, а також подальше вивчення особливостей класифікації та перекладу юридичної термінології іспанської мови у різних правових галузях.

CONCLUSIONES

Una de las áreas actuales de la investigación de la traducción es el estudio de las características de la traducción de diferentes estilos funcionales de una lengua extranjera, ya que los estilos funcionales tienen sus propias características específicas y fenómenos lingüísticos lo que puede dificultar la traducción. Para el ámbito del estilo oficial de una lengua extranjera, tal dificultad puede presentar la traducción de los términos que componen el material básico léxico de este estilo funcional.

Debemos mencionar que la traducción en el campo de la jurisprudencia es una de las áreas que abarca el estilo oficial del lenguaje y presenta un especial interés tanto para la teoría como para la práctica de la traducción. Esto se debe, en primer lugar, al hecho de que el lenguaje del derecho siendo el lenguaje de comunicación profesional tiene una clara especificidad nacional, debido a las realidades jurídicas de los sistemas jurídicos nacionales.

La finalidad de este trabajo es estudiar formas de traducción de los términos legales del español al ucraniano.

El objeto de investigación es la terminología jurídica del español moderno.

El tema de la investigación: características de la traducción de los términos legales del español al ucraniano.

La importancia práctica de la investigación consiste en que los resultados pueden ser útiles tanto en el contexto de la investigación de la terminología industrial especial del español moderno, como en la investigación en el campo de la traducción de vocabulario especial, en particular, terminología jurídica.

En el transcurso del estudio se descubrió que en la lingüística moderna bajo el término se entiende una unidad léxica especial nominativa (palabra o frase) de un idioma especial, adoptado para definir el nombre exacto de conceptos especiales. Los términos denotan conceptos, objetos y fenómenos claramente definidos, por lo general son palabras monosémicas sin sinónimos, que, en este caso, forman parte del vocabulario internacional. Deben tenerse en cuenta las definiciones sobre la naturaleza multicapa y polisemántica de algunos términos y sobre el hecho de que en un texto especial el término actúa como una unidad de la traducción. Las dificultades de traducción en el campo del derecho se relacionan principalmente con las especificidades nacionales y culturales de la lengua de derecho debido a las particularidades del desarrollo de diferentes sistemas legales. De ahí aparecen las dificultades terminológicas de la traducción, que se reducen a la ausencia en el lenguaje de traducción de conceptos denotados por términos, los fenómenos de

sinonimia y paronimia, ambigüedad y comprensión poco clara del término en una lengua extranjera.

El estudio de las características tipológicas de los términos legales de la lengua española mostró que existen términos legales generales y especiales. En el marco de la terminología jurídica especial también es posible distinguir términos sectoriales e intersectoriales, términos legales inequívocos y ambiguos. A nivel léxico, la terminología jurídica del español se expresa en unidades de diferentes niveles lingüísticos: principalmente palabras y frases. Según el número de componentes en el trabajo, se distinguen grupos de términos de dos componentes, tres componentes y multicomponentes.

El análisis de las peculiaridades del funcionamiento de la terminología en los textos del ámbito jurídico mostró que las principales funciones de los términos jurídicos en español son funciones nominativas, significativas, comunicativas, informativas, emocionales, pragmáticas y fáticas. También se observa la función imperativa, ya que cualquier otro significado del término legal es imposible: la voluntad del estado se expresa de la manera más específica posible, marcando ciertos límites de comportamiento para todos los sujetos de las relaciones jurídicas y estableciendo estos límites para la relación jurídica en todos sus modos.

En general, se determina que el propósito de la traducción es familiarizar al lector (u oyente), que no conoce el idioma original, con el texto (o el contenido del discurso oral). Para lograr este objetivo, se utilizan una serie de transformaciones de traducción léxica, gramatical, semántica y técnicas de traducción, que permiten traducir el término al ucraniano con la mayor precisión posible. Es importante en el proceso de traducción de los términos españoles en los textos legales seguir las reglas de equivalencia y adecuación de la traducción.

La perspectiva de la futura investigación puede considerarse el estudio de los medios léxicos y fraseológicos de la traducción de documentos legales en español al

mismo tiempo con el estudio adicional de la clasificación y traducción de la terminología legal del idioma español en diversos campos legales.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авербух, К. Я. (2011). Средства специальной номинации и проблема их описания в словарях разных типов. *Ивановская лексикографическая школа: традиции и инновации. Сборник научных статей*. 105–111.
2. Арнольд, И. В. (1991). *Основы научных исследований в лингвистике: учебное пособие*. Москва: Высшая школа.
3. Ахманова, О. С. (1957). *Очерки по общей и русской лексикологии*. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР.
4. Балахтар, В. В., Балахтар, К. С. (2011). Адекватність та еквівалентність перекладу. *VI Міжнародна научно-практична конференція*

- «Спецпроект: анализ научных исследований». Відновлено з <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>
5. Бархударов, Л. С. (1975). *Язык и перевод*. Москва: Международные отношения.
  6. Білозерська, Л. П. (2010). *Термінологія та переклад: навчальний посібник*. Вінниця: Нова книга.
  7. Вербенец, М. Б. (2004). *Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Київ.
  8. Виноградов, В. С. (2001). *Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы)*. Москва: Издательство института общего среднего образования РАО.
  9. Виноградов, В. В. (1963). *Стилистика. Теория поэтической речи*. Москва.
  10. Вискушенко, С. А. (2007). Загальні особливості фахових мов (на матеріалі англійської фахової мови тваринництва). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (33). 186-188.
  11. Власенко, М. С. (2014). Семантична характеристика юридичних термінів. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. Вип. 32. 55-62.
  12. Влахов, С., Флорин, С. (1980). *Непереводимое в переводе*. Москва: Международные отношения. 18-93.
  13. Гринев, С. В. (1993). *Введение в терминоведение*. Москва: Московский лицей.
  14. Даниленко, В. П. (1997). *Русская терминология: опыт лингвистического описания*. Москва: Наука.
  15. Дерді, Е. Т. (2003). *Словотвірні та структурно-семантичні характеристики англійських юридичних термінів*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Київ.

16. Джвайшершвили, Р. Г. (2008). Психологическая проблема художественного перевода. Відновлено з http://translations.web-3.ru/freebooks/books/?id_file=593
17. ДСТУ ISO 860-99. (1999). Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів. Відновлено з http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=70177
18. Земляная, Т. Б., Павлычева, О. Н. (2010). О единстве терминологии нормативно-правовых актов. *Журнал научно-педагогической информации*. № 11. Відновлено з <http://www.paedagogia.ru/2010/47-10/110-zemlyanayaravlicheva>
19. Жинкин, Н. И. (1969). Речь как проводник информации. Москва: Научная книга.
20. Івженко, М. Р. (2010). Особливості публіцистики як виокремленого стилю мови. Відновлено з <http://sites.znu.edu.ua/conf-slovyanska-filologia/linguistics/ivghenko.pdf>
21. Инфантова, Г. Г. (2001). Реализация категории связанности в устном тексте. *Текст. Структура и семантика*. Т. 1. Москва: Пионер.
22. Канделаки, Т. Л. (1970). Значение терминов и системы значений научно-технических терминологий. *Проблемы языка науки и техники*. Москва. 12–92.
23. Карабан, В. І. (1997). *Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову*. Флоренція, Страсбург, Гранада, Київ: TEMPUS.
24. Квитко, И. С. (1976). *Термин в научном документе*. Львов: Вища школа.
25. Кецко, Г. Я. (2012). Основні і словотвірні особливості термінів деревообробної промисловості сучасної іспанської мови. *Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови*. Вип. 19. 204-208.
26. Кияк, Т. (2004). Мовна політика і термінознавство. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія: «Проблеми української термінології». № 503. 8–14.

- 27.Кияк, Т. Р., Каменська, О. І. (2008). Семантичні аспекти нормалізації термінологічних одиниць. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: зб. наук. пр.* Житомир. Вип. 38. 77–80.
- 28.Коваленко, А. Я. (2004). Науково-технічний переклад. Тернопіль: Видавництво Карп'юка.
- 29.Комарова, З. И. (1979). О сущности термина. *Термин и слово*. Москва: Юнит.
- 30.Комиссаров, В. Н. (1999). Общая теория перевода: Учебное пособие. Москва.
- 31.Комиссаров, В. Н. (1990). *Теория перевода (лингвистические аспекты): учебник для институтов и факультетов иностранного языка*. Москва: Высшая школа.
- 32.Корунець, І. В. (2001). *Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)*. Вінниця: «Нова книга».
- 33.Кочерган, М. П. (2001). *Вступ до мовознавства: навч. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ*. Київ: ВЦ «Академія».
- 34.Кузнецова, Г. П. (2014). Офіційно-діловий стиль в освітній адміністративно-управлінській сфері спілкування. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8: Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. праць*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 6. 125-140.
- 35.Латышев, Л. К. (2000). *Технология перевода: уч. пос. по подготовке переводчиков*. Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС.
- 36.Левковская, К. А. (1962). *Теория слова, принципы ее построения, аспекты изучения лексического материала*. Москва: Просвещение.
- 37.Лейчик, В. М. (2006). *Терминоведение: Предмет, методы, структура*. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва: Комкнига.
- 38.Леоненко, Н. Т. (2015). *Законодательная техника: учеб. пособие*. Новосибирск: СибАГС.

- 39.Лотка, О. М. (2000). *Англомова термінологія фінансово-економічних взаємин*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Київ.
- 40.Лотте, Д. С. (1981). *Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов*. Москва: Наука.
- 41.Лотте, Д. С. (1961). Основы построения научно-технической терминологии. *Вопросы теории и методики*. Москва: АН СССР.
- 42.Любченко, М. І. (2015). *Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія*. Харків: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ».
- 43.Милославская, Д. И. (2000). Типовые трудности семантической интерпретации юридического текста. *Юрислингвистика 2: Русский язык в его естественном и юридическом бытии. Сб. статей*. Барнаул: Изд-во АГУ.
- 44.Павлова, Е. К. (2000). Языковая преобладанность в процессе эвфемизации политических реалий США. *Вест. Моск. ун-та*. 19-22.
- 45.Реформатский, А. А. (1996). Введение в языкознание. Москва: Аспект Пресс.
- 46.Романова, Г. С. (2010). К вопросу о терминах в испанском языке. *Вестник МГИМО-Университета*. №2. 239-247.
- 47.Скороходько, Е. Ф. (2002). *Сучасна англійська термінологія*. Київ: Український інститут лінгвістики і менеджменту.
- 48.Смужаниця, Д. (2013). Термінологічна лексика як основний складовий компонент професійного іншомовного спілкування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Вип. 26. 202-204.
- 49.Суперанская, А. В. (2012). *Общая терминология: Вопросы теории*. Москва: Либроком.
- 50.Тараненко, О. О. (2003). Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі). *Мовознавство*. №2–3. 30–55.

51. Толстик, В. А. (2013). Проблемы классификации юридической терминологии. *Актуальные проблемы экономики и права*. №2(26). 176-182.
52. Шевченко, В. Д. (2003). *Когнитивные аспекты использования полифункциональных лексических единиц в сфере англоязычной деловой коммуникации*. (Автореф. дис. канд. филол. наук). Самара.
53. Шемшученко, Ю. С. (2012). *Великий енциклопедичний юридичний словник*. Київ: Вид-во «Юрид. Думка».
54. Шемшученко, Ю. С. (2004). *Юридична енциклопедія: В 6 т.* Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана. Т. 6: Т–Я.
55. Хайрутдинов, Д. Р. (2009). *Географическая терминология: арабские, русские, английские параллели*. (Дис. канд. филол. наук). Казань.
56. Хаютин, А. Д. (1971). *Термин, терминология, номенклатура*. Самарканд: Самарк. гос ун-т им. Алишера Навои.
57. Хижняк, С. П. (1998). *Формирование и развитие терминологичности в языковой системе (на материале юридической терминологии)*. (Автореф. дисс. д-ра. филол. наук). Саратов.
58. Ярова, Л. О. (2016). Граматичні особливості англомовних міжнародних документів в аспекті перекладу. *Наукові записки. Випуск 144. Серія: Філологічні науки*. Кіровоград: Видавець Лисенко В.Ф. 233-237.
59. Ярцева, В. Н. (1998). *Большой энциклопедический словарь «Языкознание»*. Москва: Большая Российская энциклопедия.
60. Cabre, M. T. (2006). La terminología del español: organización, normalización y perspectivas. *Corcillum: estudios de traducción, lingüística y filología dedicados a Valentin Garcia Yerba*. Madrid. 721-733.
61. Cabre, M. T. (2007). Organizar la terminología del español en su conjunto: ¿realidad o utopia? *IV Congreso Internacional de la Lengua Española. Presente y futuro de la lengua española: unidad en la diversidad*. Cartagena de Indias. 51-63.

62. Informe de la Comisión de Modernización del lenguaje jurídico. (2011). Ministerio de Justicia.
63. Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil. (2000). Exposición de motivos IV.
64. Lukszyn, J., Zmarzer, W. (2001). Teoretyczne podstawy terminologii. Warszawa.
65. Podlech, A. (1976). Rechtlinguistik. *Grimm D. Rechtswissenschaft und Nachbarwissenschaften, Munchen*. Bd 2. 110–128.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

66. Infracción administrativa. (2015). Відновлено з <https://contencioso-administrativo.es/infraccion-administrativa/>
67. Femicidio. (2021). *Wikipedia*. Відновлено з <https://es.wikipedia.org/wiki/Femicidio>
68. La misoginia es un crimen sin cadáver; un asesino silencioso. (2008). *AmecoPress.net*. Відновлено з <https://amecopress.net/La-misoginia-es-un-crimen-sin-cadaver-un-asesino-silencioso>
69. Ley sobre Refugiados. (2014). *Protección Complementaria y Asilo Político*. Відновлено з <http://www.ordenjuridico.gob.mx/Documentos/Federal/html/wo57819.html>
70. Los consumidores búlgaros pagan precios más elevados por productos de calidad inferior. (2018). Відновлено з https://bnr.bg/es/post/100963722?page_3_1=3&page_1_4=2
71. Reglamento general para el empleo de armas de fuego por parte de las fuerzas federales de seguridad. (2018). Відновлено з <https://www.argentina.gob.ar/noticias/reglamento-general-para-el-empleo-de-armas-de-fuego-por-parte-de-las-fuerzas-federales-de>